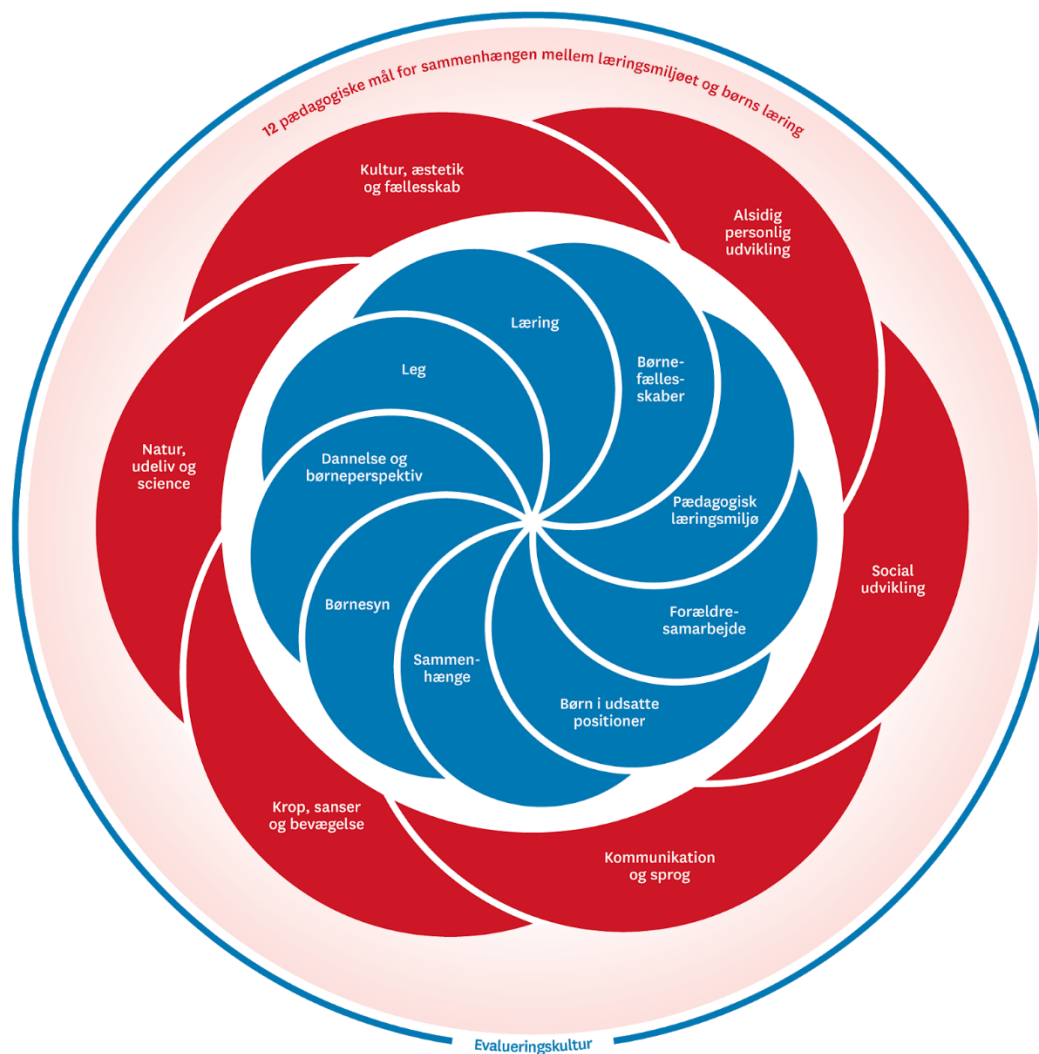

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Hvem er vi?

Dagtilbud Nordøst består af 7 børnehuse der geografisk strækker sig ud langs fjorden fra Børnhuset Bækkestien i syd til Børnhuset Grøftekant og Solstrålen mod nord. Børnhuset Grøftekant er en ren børnehave hvor alle de øvrige afdelinger er kombinerede institutioner med vuggestue og børnehavekapacitet. Desuden har vi den ene af kommunens 2 skærmede enheder, hvor børn med særlige behov fra hele kommunen kan visiteres til.

Børnehusene er organiseret i makkerskab på tværs af Dagtilbuddet og i et fælles afsæt.

det betyder at:

Børnehusene Grøftekant og Solstrålen er sammen med Børnhuset Bækkestien

Børnhuset Harridslev er sammen med Børnhuset Midgaard

Børnhuset Rismøllen er sammen med Børnhuset Himmeldalen

Makkerskabene skal sikre sammenhæng mellem land og by og være med til at understøtte fælles og samskabende ledelse i et samlet dagtilbud.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Vores grundlag og ramme er dels dagtilbudsloven, det politiske niveau, herunder Børn- og familieudvalget. Det er også de forskningsprojektet vi gennem de seneste år har deltaget i som dagtilbud i Randers. Her har dagtilbud Nordøst deltaget i både VIDA, Fremtidens Dagtilbud, Vi lærer sprog, Styrket fokus på børns læringsmiljøer og senest Value. Pædagogisk og faglig praksis bygger derfor på viden og evidens, så vi konstant står på skuldrene af tidligere tilegnet viden koblet på politiske beslutninger, visioner og tiltag for børnene i dagtilbuddene. Vi stræber efter at binde sammen, lægge trædesten, skabe sammenhæng så nye tiltag, lovmæssige forankringer implementeres og faciliteres, så det giver mening og får konsistens i handling og praksis – for kerneopgaven, nemlig børnene. Flotte faglige standarder, velformuleret skriv og gode intentioner har først sin berettigelse når det ses, mærkes og høres i handling. De fire kvalitets parametre er rullet ud og gives over tid mere og mere mening og fortrolighed for de pædagogiske medarbejdere, så de bliver tydelige markører i tilrettelæggelsen, didaktikken, hverdagshandlingerne og i de pædagogiske aktiviteter og dermed i børnene leg, dannelse og læring.

I Dagtilbud Nordøst vil vi skabe kvalitet, det gode børneliv og de bedste rammer og præmisser for trivsel, sundhed, læring, udvikling og dannelse. Vi vil have konstant øje på kerneopgaven, sætte fagligheden i spil og skabe udvikling, glæde og vitalitet.

Ligesom man på global plan har en børnekonvention om børns rettigheder, har vi i Dagtilbud Nordøst også lavet vores egne rettigheder for vores børn.

Det betyder, at

- Alle børn har ret til at have gode venner.
- Alle børn har ret til inklusion og fællesskab.
- Alle børn har ret til at blive mødt med glæde, nysgerrighed og tillid.
- Alle børn har ret til at møde anerkendende og nærværende voksne.

De enkelte huse har sit eget særpræg. Det ønsker vi at påskønne. Husene er dog altid en del af det samlede dagtilbud Nordøst hvor fælles værdier, læringsmål, politikker og visioner danner ramme og retning for kerneopgaven og det gode børneliv. Det er højeste prioritet i det daglige pædagogisk faglige arbejde med børnene og forældrene.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Det Fælles Pædagogiske Grundlag

Barnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og børnefællesskaber

Vi har valgt at beskrive de 5 elementer i overskriften samlet, idet pædagogisk praksis altid bør ses i en sammenhæng. Beskrivelsen tager sit udgangspunkt i "Hvad loven siger", en beskrivelse af det pædagogiske grundlag specifikt for Dagtilbud Nordøst og sluttelig citater fra børnenes eget perspektiv i forhold til de 5 elementer.

- Det at være barn har en værdi i sig selv. Børn skal ikke alene forberedes på at blive voksne, men også støttes og værdsættes i de første år. Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2
- Børn på fx 2 år og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse. Dannelse, ligestilling og demokrati skal medtænkes i det daglige pædagogiske arbejde, så børnene oplever at have indflydelse på udformning af dagligdagen og aktiviteterne uanset baggrund, køn, alder og kultur. Det pædagogiske personale i dagtilbuddet skal invitere barnet til at være aktivt deltagende, så barnet selv er med til at skabe sin læring og konkrete deltagelse i demokratiske sammenhænge, som personalet er ansvarligt for at skabe. Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

- Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Legen er også grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling, og legen fremmer blandt andet fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at alle børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for alle børn. Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk.
- Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret. Det pædagogiske læringsmiljø handler om at fremme børns kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling og forståelse. Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2
- Al leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale fastsætter rammerne for. Relationer og venskaber er afgørende, hvor alle børn skal opleve at være en del af fællesskabet og blive respekteret og lyttet til. I dagtilbuddenes hverdag skal der være plads til, at det enkelte barn både kan vise initiativ og kan være aktivt deltagende, samtidig med at fællesskabet skaber rum til alle, nye relationer og mulighed for at prøve forskellige positioner mv. Det er det pædagogiske personales og ledelsens opgave at skabe en balance mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet. Forarbejder til dagtilbudslovens § 8, stk. 2

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

I dagtilbud Nordøst betyder det;

Med udgangspunkt i lovgivningen og i dagtilbuddets baseline (se bilag) ønsker vi, at fremme den høje kvalitet i omsorgen for og interaktionen med det enkelte barn og fællesskabet som helhed. Væsentlige elementer heri er tilgangen til leg og læring og de dannelsesprocesser barnet indgår i, når det tilegner sig viden, holdninger og færdigheder samt i udfoldelsen af disse processer.

- # Alle børn har ret til en god børnedag
- # Barnets eget perspektiv
- # Lærerigleg – legeriglæring, er uadskillelige begreber
- # Ingen børn og voksne må stå alene – i et forpligtende og inkluderende fællesskab.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Disse # danner et opsummerende grundlag for vore værdier og hvordan vi i NØ arbejder med principperne i praksis understøttet af de 4 kvalitetsparametre, Strukturelt – Processuelt – Didaktikken og Resultat.

Struktur:

I Dagtilbud Nordøst har alle pædagogiske medarbejdere i forbindelse med pædagogisk faglig dag den 2. marts 2019 arbejdet med begrebet leg, læring, dannelse og børneperspektiv.

Organisering, systematik og refleksion er fundamentet for legens tilblivelse og er derfor selve forudsætningen for, at legen kan finde sted.

Det strukturelle læringsmiljø indrettes, i lege og læringszoner, så det tilgodeser børns initiativ til leg.

Det strukturelle læringsmiljø, indrettes, så det tager afsæt i børnenes interesser, nysgerrighed og zonen for nærmeste udvikling.

Vi arbejder med inddeling af børnene i mindre grupper og med stor fokus på brug og udnyttelse af dagtilbuddets fysiske rammer indendørs og udendørs samt nærmiljøet.

En overordnet daglig organisering med systematisk, reflekteret og vel planlagt pædagogisk praksis med høj faglighed og læringsmuligheder for børnene. Der arbejdes med blandt andet aktivitetstavler og pictogrammer.

Det strukturelle læringsmiljø tager altid afsæt i den aktuelle børnegruppe.

Proces:

Vi er opmærksomme på at legen er den bedste vej til barnets perspektiv, det er her vi ser, hvad der optager dem, hvor de udfordres og hvad deres ressourcer er.

Vi bestræber os på at være tæt på og med i legen så vi derved får de bedste betingelser for se børnedagen fra barnets perspektiv og støtte børnene der, hvor de er, samt sikre trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Vi forsøger at inddrage legen og legeelementer samt en legende tilgang i planlagte pædagogiske aktiviteter såvel som i hverdagshandlinger.

Hvad angår leg bestræber vi os på at gå både foran, bagved og ved siden af, ramme det enkelte barns nærmeste zone for udvikling, åbne pædagogisk bagdøre og bygge stilladser som kan støtte børnene i de udfordrende, legerige læringsaktiviteter. Dette gør vi ved selv at initierer lege, men også ved at være på kanten af og med i børnenes egne lege.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Vi fokuserer på barnets ressourcer og skaber differentierede læringsmuligheder. Barnet bliver udfordret og vi understøtter dets evner og læringsmuligheder. Barnet/børnene inkluderes i læringsfællesskabet og mødes i nærmeste udviklingszone.

Børn og voksne ”rydder lækkert op” og forbereder rummet til aktivitet, leg og læring.

Vi understøtter en legende tilgang til hverdagshandlinger – f.eks. i garderoben

Der iværksættes lege, der kan lette overgange og ventepositioner

Aktivitetstavler benyttes, så der skabes overblik og forudsigelighed

Vi sørger for at adgang til lege – legetøj m.m. – er til stede og tilgodeser, forskellige børns interesser.

Dokumentation, der er kan udvide og understøtte børnenes læring, er tilgængeligt for børnene.

Didaktik:

Der udarbejdes Mindmaps, et didaktisk redskab opfundet i NØ, som samler og rammesætter arbejdet med læreplansblomsten.

Analysemodel med mikrokontekster, justeres løbende med udgangspunkt i de aktuelle børnegrupper.

ICDP metoden og de 8 samspilstemaer omsættes i handling som pejlemærker i vores samspil og fællesskab med børnene og hinanden. Børns læring styrkes gennem samspil med og i relationer til gode rollemodeller.

Udviklingsplaner på alle børn.

Resultat:

Den gode børnedag, med nærvær, samspil og flow.

De 12 pædagogiske mål ses hele dagen i ord og handling og afspejler børnenes behov og forudsætninger.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Det siger børnene om den gode børnedag

BØRNS UDSAGN

- Emma fra storebørnsgruppen:
"Når mor og far siger: "ha´ en god dag" så leger jeg med mine venner og jeg elsker når vi går på tur, især om fredagen. Mine venner skal jeg også gå i skole med".
- Magnus er på legepladsen en morgenstund og har lige sagt farvel til sin far. "Jeg kan lí at sige godmorgen til månen ude på vores legeplads"
- Norr fra vuggestuen bliver spurgt om hvad der er sjovt når han er i vuggestue. Norr siger: "Jeg kan lege, lege med Sebastian og legetøj. Jeg leger inde på stuen og det er sjovt at spise og sove ude i teltet. (Norr kigger ud af vinduet hvor teltet plejer at stå). Vi går med trækvognen og så leger vi ude i teltet, og så synger vi (Norr begynder at synge "i et lillebitte hus...) vi leger også på legepladsen - og gynger med mine venner

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

LEGEMANUSKRIFT:	
Polti og røvere	
Roller	Polti og røvere
Skitse og samlingspunkt for legen	Deltagerne mødes i starten og fordele rollerne. Poltiet tæller til ti mens røverne løber. Poltiet jager røverne som flygter. Når en røver fanges skal denne, med "håndjern" på ryggen følge med til fængslet. I fængslet holdes der vagt, men pludselig kan røveren rinde på at flygte igen, og poltiet må endnu engang på jagt.
Forestillet scene	Et fængsel som røverne flygter fra og indfanges til.
Nøglerplakker	"Løb!" – når røverne flygter fra fængslet. "Du holder vagt!" – Når en røver er fanget og poltiet uddeler vagt roller. "Løb op!" – når en røver låser fængslet op for en anden røver så vedkommende kan flygte.
Bemærker	Cykler – der fungerer som hørhøddens flygtøjsstøjer og politibil. Pinde – som fungere som blå pistoler og nøgler. Efterlysninger.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger. Dagtilbudslovens § 8, stk. 3

Det kendetegner læringsmiljøet i dagtilbud nordøst:

Vi bestræber os altid på at etablere inkluderende og stimulerende lege og læringsmiljøer.

Gode lege og læringsmiljøer kræver engagerede pædagogisk medarbejdere. For at skabe kvalitet, læring og udvikling er det essentielt at skabe en stærk faglig kultur, hvor vi kontinuerligt reflektere på egen og hinandens praksis i dannelsen af gode lege og læringsrum. De fire kvalitetsparametre (strukturel, processuel, didaktik, resultater) og elementerne i disse skal altid ses som et transparent eller karduspapir der danner grundlag, tanke og tilgang for alle handlinger i interaktion mellem børn og pædagogiske medarbejdere.

Læringsmiljøet tager afsæt i den konkrete kontekst for institutionen. Det vil sige, at der foretages en faglig vurdering af, hvordan læringsmålene kan kobles med, hvad disse børn, i denne institution, på denne årstid m.m. lige præcis har brug for. Målet er altid en børnedag, hvor der skabes flow for børnene i læringsmiljøerne og de muligheder de fysiske rammer giver.

Vores udgangspunkt er altid, at børn "kan" – børn kan alting – på børnemåden – på det udviklings- og lærestadie(trin) de nu engang er på. Centralt er det, at den voksne er anerkendende i læringsrummet og samtidig den der sætter inspirerende rammer, udfordrer og støtter barnet i læreprocessen.

Vores læringsforståelse tager altid udgangspunkt i den aktuelle børnegruppe og ....

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

- **At børn lærer på alle tidspunkter i alle situationer.**

- *Læring og udvikling sker i gode relationer, gennem en mangfoldighed af processer, på alle tidspunkter og i alle hverdagshandlinger. Vi fordrer fleksible læringsmiljøer, som opstår i samspil mellem det enkelte barn, børnegruppen, det pædagogiske personale og det pædagogiske indhold.*
- *Barnets deltagelse som forudsætning for læring gælder både i voksne og børne initierede lege og aktiviteter, ligesom det gælder for både det planlagte og strukturerede samvær i de daglige hverdagshandling og børnefællesskaberne.*

- **At børn har forskellige måder at lære på.**

- *Et godt læringsmiljø er et miljø, hvor børn lærer både af egne erfaringer, inspiration, guidning og understøttelse i fællesskabet børnene imellem, og nærværende og engagerede pædagogiske medarbejdere. Vi skal skabe læringsmuligheder, hvor vi udfordrer børnenes nysgerrighed, fantasi og udviklingsparathed, i differentierede læringsmiljøer, og med mulighed for at barnet lærer mest muligt.*
- *Der arbejdes i forskellige og fleksible læringsmiljøer både ude og inde, hvor rummets indretning og muligheder medtænkes, bl.a. med udgangspunkt i temakasser, rygsække, ladcykler og telte.*

- **At en sammenhængende indsats på alle fagområder styrker leg, læring, udvikling, trivsel og dannelse.**

- *Den tværfaglige samarbejdsmodel*

Den tværfaglige samarbejdsmodel tager afsæt i gældende lovgivning i forhold til børn og unge, og den understøtter Randers Kommunes børn – og ungepolitik, hvor fokusområderne er:

- *En tidlig indsats*
- *Sikre sammenhænge*
- *Forældredeltagelse*

- **At læringsmiljøet indrettes, så det understøtter etablering af børns legefællesskaber**

- *Deltagelse handler både om barnets aktive, fysiske, sociale og kognitive tilstedeværelse i det fællesskab, som skabes og muliggøres gennem tilrettelæggelse og organisering af læringsmiljøet.*

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

- *Vi deler os i mindre grupper for at skabe de bedste forudsætninger for nærværende samspil og fordybelse. Både i forbindelse med børnenes egne lege, vokseninitierede aktiviteter eller hverdagshandlinger.*
- **At et gensidigt, forpligtende samarbejde mellem forældre og medarbejdere skaber det optimale grundlag for børns trivsel, læring og udvikling.**
  - *Tilgangen, forståelse og handlingsmulighederne for børnenes dannelse og læring skal i alle sammenhænge, mellem hjemmet og dagtilbud, dagpleje og dagtilbud, dagtilbud og skole både italesættes og udfordres i handling. Det er afgørende for børnene, at vi som ledelse, pædagogiske medarbejdere sammen med forældrene er tæt forpligtende i samarbejdet, så børnene hele livet øver sig i at mestre, bliver livsparate og robuste.*

For at imødekomme vores læringsforståelse arbejder vi i dagtilbud nordøst med et didaktisk arbejdsredskab, som er med til at understøtte tilrettelæggelsen af vore pædagogiske læringsmiljøer. Vi har således delt dagen op i mikro-kontekster, fx samling, garderobe, frokost, middagsstund og lignende. I hver af disse kontekster deler vi lege og læringsmiljøerne op i 4 analysepunkter; STRUKTUR (rammen om hvad der sker), PROCES (det der sker i denne ramme, primært med udgangspunkt i samspil mellem børn og mellem børn og voksne), LÆREPLAN (intentionen med det der sker og stillingtagen til om intentionen og virkelighed stemmer overens) og BØRNEPERSPEKTIV (hvad fortæller børnene os) På denne måde arbejder vi med aktivt at tage stilling til, reflektere over, analysere, udvikle og evaluere det pædagogiske lege og læringsmiljø over hele dagen.

Vi tager aktivt stilling til indretning, gruppeinddeling, tilgængelighed af materialer og lignende. Og så er vi hele tiden nysgerrige på, hvordan vi kan inddrage børnenes egne perspektiver i vores organisering af læringsmiljøet med blik for, hvordan børns egne artikulerede ønsker, holdninger og oplevelser kommer til udtryk. I forlængelse heraf også, hvordan – og i hvilket omfang – det pædagogiske personale medtænker den aktuelle børnegrupes behov, ideer og perspektiver i organiseringen af læringsmiljøet.

PRAKSISEKSEMPEL:

Der er kommet varer i et af dagtilbuddets børnehuse og en medarbejder har taget tre drenge som ikke var i leg med ud i garderoben, hvor kasserne står. Sammen pakker de kasserne op og medarbejderen fortæller drengene, hvor tingene skal stå. Drengene leger at de er købmænd og hjælper gladeligt med at pakke op og ud og sætte på plads.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

INDLEDNING TIL DAGTILBUDETS ANALYSEMODEL:

Med dette didaktiske arbejdsredskab er tanken at vi som dagtilbud med udgangspunkt i de styrkede pædagogiske læreplaner, på en gang tager stilling til læringsmiljøet hele dagen, barnets perspektiv, en stærk faglig profil og en refleksiv evalueringskultur

Første skridt når redskabet skal tages i brug er, at gøre brug af notatskemaet, som er et redskab der kan tages i brug når vi på møder skal se på vores praksis. Dette skema kan printes ud og udfyldes med stikord i hånden, her på aftales, hvem der udfylder skemaet digitalt. For at lette arbejdsbyrden for den enkelte kan man eventuelt aftale at dele konteksterne ud mellem sig som stue. Nogle kontekster kan også arbejdes med på tværs i afdelingerne, fx legeplads, morgenåbner og luk.

Tanken er at ved at tage stilling til de forskellige kontekster børnene og det pædagogiske personale befinder sig i, i løbet af dagen, kan få en mere refleksiv, strukturel og processuel kvalitativ praksis.

Først udfyldes kolonnen praksisfortælling før. Tanken er at vi på denne måde kan, når hele dagen er udfyldt, få et overblik over, hvordan børnedagen ser ud lige nu. Med udgangspunkt i disse praksisbeskrivelser kan vi så begynde at se på, hvad vi vil have fokus på og undersøge. Hvert punkt indeholder en række opstarts sætninger som skal hjælpe os i gang med at formulere, hvordan vi vil forholde os til praksis og dokumentere denne således at vi kan evaluere.

Proces:

Proceselementerne handler om "det der sker" i læringsmiljøet, primært i form af interaktioner og samspil børnene imellem og mellem voksne og børn. Børn og voksnes aktive væren i hverdagens aktiviteter, rutiner, lege osv. udformer sig som sociale processer, og vi ved fra forskningen, at netop kvaliteten af interaktionen mellem voksen og barn er den mest betydningsfulde enkeltfaktor for barnets udbytte af læringsmiljøet. For den voksne handler det om at engagere sig, støtte op og være nysgerrig sammen med barnet og børnegruppen. Den voksne stræber efter at være fysisk og psykisk nærværende, faciliterer barnets behov og interesser og er (med) skaber af meningsfuldt og stimulerende indhold i hverdagen. Når man analyserer proceselementerne, kan man derfor kigge på den voksnes rolle i samspillet og undersøge, hvordan den voksne medvirker til at udvide og/eller begrænser det enkelte barns deltagelse. (Mortensen & Næsby, Den styrkede pædagogiske læreplan – en grundbog til dagtilbudspædagogik, 2019, s.66)

Struktur:

Strukturelementerne er så at sige "rammerne om det der sker", og handler om børnegruppens sammensætning og størrelse, normering, indretning og materialer, personalets uddannelse og sammensætning, institutionens organisering af tid og ressourcer i øvrigt. Strukturelementerne kan

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

undersøges på to niveauer: Man kan kigge på institutionen som samlet læringsmiljø og således undersøge, hvordan strukturerne ser ud på tværs af stuerne. Skifter børnene stue, efterhånden som de bliver ældre, eller har man aldersintegrerede grupper på stuerne? Hvordan fordeler personalet sig i institutionen, og hvilke muligheder er der mellem stuerne, i rum som for eksempel garderoben, alrummet og på legepladsen? Man kan også zoome ind på stue- eller kontekstniveau og detaljeret undersøge for eksempel indretning, legetøj, redskaber m.m. i relation til de konkrete børn og voksne, som har deres dagligdag her. Hvilke lege- og læringsmuligheder synes rummets indretning henholdsvis at fremme og begrænse? (Mortensen & Næsby, Den styrkede pædagogiske læreplan – en grundbog til dagtilbudspædagogik, 2019, s.66)

Læreplan:

Læreplanselementerne beskriver ”intentionerne med det, der sker”, og handler om sammenhængen mellem de pædagogiske intentioner og den faktiske pædagogiske praksis. Hvordan – og i hvilken udstrækning – spiller læseplanen (institutionens arbejdsgrundlag) ind på den faktiske organisering af læringsmiljøerne? Læreplanselementerne handler således om sammenhængen mellem didaktiske kategorier som (langsigtet) formål, mål og indhold. Set i lyset af Master for en styrket pædagogisk læreplan er denne dimension særlig interessant, idet selvbestemmelse, medbestemmelse og solidaritet skrives frem som hovedpunkter i et forpligtende, langsigtet dannelsesideal, som de pædagogiske personale skal orientere sig efter med hensyn til mål og indhold i læringsmiljøerne. (Mortensen & Næsby, Den styrkede pædagogiske læreplan – en grundbog til dagtilbudspædagogik, 2019, s.67)

Børneperspektiv:

Læringsmiljøet skal undersøges med blik for, hvordan børns egne artikulerede ønsker, holdninger og oplevelser kommer til udtryk. I forlængelse heraf også, hvordan – og i hvilket omfang – det pædagogiske personale medtænker den aktuelle børnegrupperes behov, ideer og perspektiver i organiseringen af læringsmiljøet. I bestræbelserne på at inddrage børns perspektiver kan det pædagogiske personale på a) børnenes konkrete ytringer, b) personalets egne forsøg på at sætte sig i børnenes sted og c) almene teorier om børns trivsel, udvikling og behov. Det kan således være interessant at undersøge, hvad det pædagogiske personale i et givent læringsmiljø lægger til grund for børneperspektivet. (Mortensen & Næsby, Den styrkede pædagogiske læreplan – en grundbog til dagtilbudspædagogik, 2019, s.67)

Mødestruktur:

Når det handler om organisering af, refleksion over og evaluering af praksis, kan man ikke komme uden om at møder spiller en væsentlig rolle. Således opfordres vi til at dagsordensætte stuemøder, sådan at der bliver plads til at se på praksis. Derudover stiller det krav til den pædagogiske ledelse om at faciliterer møder med fagligt indhold og mulighed for didaktisk refleksion, planlægning og evaluering.

Mindmap:

Som bilag til det didaktiske redskab finder i et mindmap, der er tænkt som forside til det udfyldte arbejdsredskab. Her kan vi udfylde ideer og tanker, som kobler sig til den styrkede pædagogiske læreplan, den aktuelle børnegruppe og praksis i al almindelighed. Dette kunne fx være tanker og ideer om pædagogiske aktiviteter, såvel som leg og rutinesituationer.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

De pædagogiske mål for de seks læreplanstemaer:

Andet afsnit i det didaktiske arbejdsredskab er en oversigt over de 12 pædagogiske mål som hæfter sig til de seks læreplanstemaer. Disse kan man med fordel konsulterer i sin planlægning af praksis. Ligeledes opfordres vi også til at konsulterer den styrkede pædagogiske læreplan når vi arbejder med arbejdsredskabet.

Aktioner og aftaler:

Når vi undersøger og planlægger vores praksis vil det nødvendigvis kræve at vi foretager en række aktioner og laver en række aftaler som vi må holde hinanden op på. Derfor er der også indført et afsnit med denne overskrift under, hver kontekst.

Evaluering:

Evalueringen er en væsentlig ting når det handler om praksis og udvikling af denne. Derfor må vi på møder og i hverdagen forholde os til punktet læring og opfølgning. Efter en rum tid vil vi forhåbentlig se en udvikling i vores praksis og hos børnene. Derfor er der gjort plads til at vi kan udfylde endnu en praksisfortælling som beskriver, hvorledes denne ser ud efter aktioner, aftaler og refleksion.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Dagtilbud Nordøst tager vores forældresamarbejde udgangspunkt i forældre deltagelse, som et gensidigt samspil, hvor begge parter er deltagende - i modsætning til forældreinddragelse hvor det er en aktiv part der vil noget med en passiv part. Forældredeltagelsen er derfor rammesættende for al vores samarbejde med forældrene.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Processuel kvalitet:

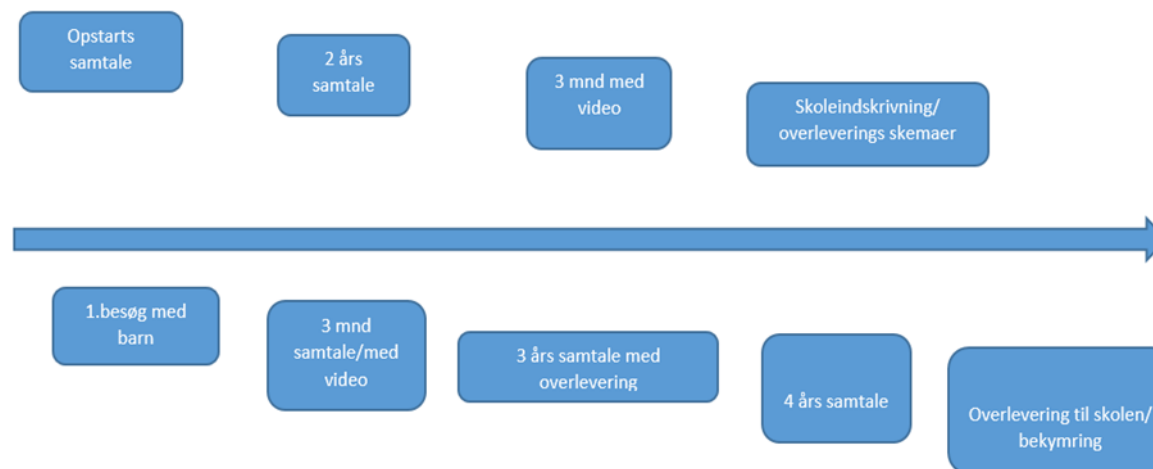
Vores møde med forældrene bygger altid på en anerkendende og ressourceorienteret tilgang i forhold til den aktuelle forældregruppe, hvor diversiteten skal rummes i et samarbejde omkring kerneopgaven; alle børns læring, trivsel, udvikling, dannelse og sundhed. Det pædagogiske personales rolle er med udgangspunkt i en professionel pædagogisk ramme, hvor det altid er det pædagogiske personale ansvar, at der etableres et godt kvalitativt samarbejde i samspil familiens perspektiv. Forældrenes rolle er at være aktivt deltagende i børnenes læring og progression fx i form af udviklingsplan, men også ved deltagelse i hele barnets børneliv i børnehuset og barnets trivsel og udvikling generelt

Strukturel kvalitet:

- Vores børnehuse er tilgængelige også for kommende forældre, hvor de altid kan komme og få en rundvisning, ligesom de fleste af legepladserne kan benyttes uden for børnehusenes åbningstid.
- Der er lavet en fælles procedure omkring opstart i dagtilbuddet.
  - Velkomstbrev fra pædagogiske leder, når barnet er indskrevet, med en beskrivelse af dagtilbuddets opbygning og indhold.
  - Stuen tager efterfølgende kontakt med en velkomstpjece med praktiske info og laver aftaler omkring opstarten, tilpasset den enkelte families behov og ønsker i opstarten
- Dagtilbuddene i Randers Kommune står på et solidt inklusionsnotat. Ved opstart præsenteres forældrene for dagtilbuddets inklusionsforståelse beskrevet i inklusionspjece. De inkluderende lege- og læringsmiljøer er fundamentet i hele den faglige praksis og relationelle arbejde. Alle børn har ret til at være en del af fællesskabet. For at det kan lykkes er det nødvendigt med forældrenes deltagelse i et gensidigt forpligtende samarbejde. I pjecen beskrives de gensidige forventninger for netop at alle børn kan opleve sig som en del af fællesskabet.
- Der laves en udviklingsplan for hvert enkelt barn. Udviklingsplanen udarbejdes løbende i samspil mellem forældre og personale. Udviklingsplanen beskriver barnets aktuelle udvikling og nærmeste udviklingszone og følger barnet frem til skolestart. I udviklingsplanen laves der en fælles plan mellem forældre og pædagogisk personale for barnets fortsatte trivsel, udvikling, dannelse og læring og progression. I dagtilbuddet har vi en tidslinje for, hvornår der tilbydes samtaler. Der er derudover altid mulighed for en samtale ved behov omkring barnets trivsel og læring og der er altid mulighed for deltagelse af pædagogisk leder i samtalerne.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Tidslinje for forældresamtaler i Dagtilbud Nordøst:

2 årlige forældremøder

- I foråret er forældremødet bygget op med forskellige workshops og pædagogiske aktiviteter, hvor forældrene er deltagende sammen med deres børn og derved sammen med det pædagogiske personale understøtter og kvalificeret lege og læringsmiljøerne i afdelingen.
- Forældremødet om efteråret er bygget op omkring valg til bestyrelse/forældreråd og hvert andet år valg af frokostordning. Hvert andet år ved valg til frokostordning deltager børnene sammen med deres forældre. Mens valget afholdes dækker børnene bord sammen med det pædagogiske personale, hvorefter der er fællesspisning. Maden der serveres repræsenterer den økologiske mad børnene får til hverdag i dagtilbuddets frokostordning og forældrene får mulighed for at deltage i det gode læringsmiljø omkring et måltid. Køkkenpersonalet er deltagende indgår i dialog med forældrene omkring det gode måltid i daginstitutionen.
- Traditioner og fællesskaber:
Der afholdes forskellige arrangement i børnehuse. - det er ikke nødvendigvis det samme i alle børnehuse. Men kan eks. være arbejdsdage, discofest, sommerfest, Halloween og julearrangement. Forældrerådene er tovholdere og gør en kæmpe indsats for at skabe gode oplevelser

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

og minder for børnene og det pædagogiske personale understøtter ved behov. Arrangementerne giver mulighed for at alle familier har mulighed for at deltage i et fællesskaber med andre familier.

- Aula er Danmarks kommunikationsplatform mellem forældre og pædagogisk personale. Dagtilbud Nordøst ønsker at Aula, udover at være et informations redskab, også skal være et fora, hvor det pædagogiske personale kan dokumentere daglig praksis, samt de faglige refleksioner, der ligger til grund. Dokumentation skal være brugbar for forældrene til at kunne indgå i dialoger med deres børn efterfølgende og derigennem være deltagende i børnenes hverdag.
- Dagtilbuddet har en hjemmeside; www.dagtilbudnordost.randers.dk med informationer omkring dagtilbuddet og de enkelte børnehuse.
- Dagtilbuddet har også en instagram profil; @dagtilbudnordost med billeder, der beskriver børnehusenes aktuelle lege og læringsmiljøer, som kan give forældre mulighed for deltagelse gennem dialoger med børnene efterfølgende.
- Tværfaglige Netværksmøde er fastlagt med ca. 6 ugers interval i alle Børnehuse. Fokus er vidensdeling og sparring omkring de forskellige kontekster barnet færdes i. Deltagerne er forældre, fagpersoner fra PPR, en pædagogisk medarbejder samt pædagogisk leder. Rammen er dialog omkring barnets udviklingsmuligheder i de aktuelle lege- og læringsmiljøer barnet er en del af og hvilke justeringer i miljøerne omkring barnet der er behov for. Det kan både være justeringer i de fysiske rammer og i relationen og tilgangen til barnet. Afsættet er altid barnets kompetencer, interesser og perspektiv og hvordan dette sættes i spil for at understøtte barnets trivsel og udvikling.

Netværksmøderne bruges i lige så høj grad til temadrøftelser og sparring til medarbejderne på læringsmiljøet for den samlede børnegruppe

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

PRAKSISFORTÆLLING:

Et forældrepar henvender sig til den pædagogiske leder. Forældrene har en oplevelse af en ikke så god relation til en pædagogisk medarbejder på deres barns stue. Forældrene har endvidere en bekymring om det kan have betydning for deres barns trivsel. Den pædagogiske leder tager henvendelsen alvorligt og aftaler sammen med forældrene, en samtale hvor den pågældende medarbejder også er deltagende.

Den pædagogiske leder rammesætter samtalen med en imødekommenhed på forældrenes oplevelse og henvendelse og at samtalen i dag tager sit udgangspunkt i at alle forældre i vores børnehuse skal have en tryghed i at vi er fagligt professionelle og at de pædagogiske medarbejdere til enhver tid er ansvarlige i relationsdannelse til både børn og forældre.

Forældreparret gives mulighed for at beskrive deres oplevelse af relation og samarbejde. Der lyttes til hvad forældrene har brug for i relationen med personalet og der laves en fælles aftale omkring dette. Da samtalen afsluttes fortæller forældrene at de har en hel anden "mavefornemmelse" nu og ser frem til det fremtidige samarbejde.

Inddragelse af forældrebestyrelsen

Deltagelse af forældrerepræsentanter til dagtilbuddets forældrebestyrelse er afgørende for blandt andet perspektiver og principper for hele dagtilbuddet. Der sidder en forældrerepræsentant for alle dagtilbuddets børnehuse samt fire medarbejderrepræsentanter, og dagtilbudslederen. Der holdes 4 forældrebestyrelsesmøder om året med tematikker efter et årshjul. Ud over forældreperspektiver giver samarbejdet i forældrebestyrelsen også indsigt og viden om et samlet dagtilbudsområde og dermed et samarbejde i et overordnet perspektiv for alle huse og for alle børns bedste, om de går i et børnehus i by eller på landet, i et lille eller større børnehus. Det skal være lige godt for alle børn.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Inklusion.

Alle børn kan i kortere eller længere perioder have særlige behov som kræver en særlig opmærksomhed for at skabe udvikling, læring, sundhed og trivsel.

Den inkluderende indsats i Dagtilbud Nordøst tager sit udgangspunkt i Dagtilbudsloven, Randers kommunes inklusionsnotat, samt dagtilbuddets eget værdigrundlag, læringsforståelse og pædagogiske principper. Omdrejningspunktet er altid inkluderende læringsmiljøer og praksis - og menneskesyn er med baggrund i det relationelle, det anerkendende og det ressourceorienterede

Tilgang til børnene.

Vi ved at det er i relationen det enkelte menneske udvikler sig, så derfor skal arbejdet med ICDP være et omdrejningspunkt. De 8 samspilstemaer skal være i spil og omtales i arbejdet omkring børnene. Tilgangen skal være anerkendende og ressourceorienteret såvel i den skriftlige formidling, som i den daglige tale med børnene og om børnene.

At føle sig inkluderet er vigtig for alle mennesker for at kunne udvikle sig optimalt og skal derfor indregnes i al arbejdet. Det er de voksnes ansvar at alle børn kan deltage og føler sig som en del af fællesskabet. Det kan være i forhold til den fysiske indretning af rummene, de planlagte voksenstyrede aktiviteter eller de børnestyrede aktiviteter, såsom leg. I arbejdet med børn med særlige behov skal legen betragtes som en mulighed for at det pædagogiske personale indgår og arbejder reflekteret med denne aktivitet, så der skabes lige muligheder for deltagelse af alle. Der skal være fokus på såvel børnenes egne marginaliseringsprocesser, som på de voksnes – og der skal hele tiden arbejdes med at eliminere disse via eksempelvis pædagogiske eksperimenter eller via handleplanerne.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Kommunikations og refleksionskultur.

For at sikre en faglig og professionel høj kvalitet i arbejdet med børn med særlige behov er det vigtigt at skabe refleksionsrum, samt muligheder for sparring og feedback. Kommunikationskulturen skal være undersøgende og altid med fokus på løsningen af opgaven.

Al pædagogisk personale skal kunne indgå i dialog med kolleger om egen løsning og andres løsning af opgaven ud fra et anerkendende perspektiv. Det vil sige at der IKKE skal placeres skyld, men skabes et nysgerrigt og undersøgende perspektiv, hvor nye handlemuligheder kan udforskes. Det er vigtigt, at der er den tillid i personalegruppen, som gør at de uærbødige (men stadig anerkendende) spørgsmål kan stilles.

Dette for at give plads til refleksion, som kan medvirke til udvikling af såvel egne personlige kompetencer, som af personalegruppens kompetencer – beskrevet i dagtilbuddets samarbejdskulturnotat.

I dagtilbuddet skelnes der mellem tid med børnene og tid om børnene. Det er vigtigt at langt det meste tid er med børn og at tiden om børn holdes til det nødvendige, for at skabe god kvalitet i arbejdet. I alle afdelinger afholdes der stuemøder samt pædagogisk faglige møder. På stuemøderne arbejdes der ud fra en dagsorden med de enkelte børn og relationerne i gruppen, samt med fokus på inkluderende elementer i den daglige planlægning. På de månedlige pædagogfaglige møder arbejdes der med pædagogiske emner, som også skal implementeres i arbejdet med børn med særlige behov. Der skal kontinuerligt foregå en faglig sparring mellem personalet i det daglige arbejde, men sparring kan også altid søges hos den pædagogiske leder, både i planlagte forløb eller mere spontant opståede. Derudover skal videosupervision benyttes (se nedenfor) samt Tværfaglige Netværksmøder (se nedenfor). PPR kan også inddrages hvis der er ønske om specifik viden til en personalegruppe ift. pædagogiske problemstillinger.

Systematik og struktur.

I 2011 blev alle støttemidler i Randers kommune udlagt til de enkelte dagtilbud. I dagtilbud Nordøst er disse midler alle udlagt i den samlede lønsum i den enkelte afdeling. Dette med baggrund i at opgaven med at skabe inkluderende læringsmiljøer løses med størst kvalitet ved at alt pædagogisk personale kan varetage opgaven tæt på og i relation med det enkelte barn.

Alle skal derfor arbejde efter disse fastlagte principper:

1. Barnet med særlige behov skal ikke selv opleve at der bliver arbejdet specifikt med det, ligesom de andre børn heller ikke skal have den oplevelse.
2. Alle har ansvar for og skal kunne løse opgave omkring arbejdet med børn med særlige behov.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

3. Vi har ikke eksperter, men personaler med særlig viden omkring børn med særlige behov (f.eks. også sprog, natur), som der kan sparres eller videndeles med.

4. Det er fællesskabets forskellige perspektiver på et barn som understøtter det inkluderende arbejde. Dvs. at definitionsmagten aldrig kun er afhængig af en enkelt person.

Proceduren omkring et barn med særlige behov er:

Når pædagogerne iagttager særlige behov eller oplever en bekymring omkring et barn, vil dette altid først blive delt med forældre og disse vil være deltagende i alt omkring barnet.

Tovholder: Når der opleves et barn med særlige behov tilknyttes der er en tovholder. Denne pædagogiske medarbejder er ansvarlig for at der udarbejdes en udviklingsplan, har ansvaret for det tætte forældresamarbejde og skal sikre at de andre personaler er orienteret om udviklingsplan og at der arbejdes med denne. Der er udarbejdet en udviklingsplan, som benyttes i hele dagtilbuddet. Tovholderen behøver ikke at være den der udfører tiltagene i udviklingsplanen – her kan vælges ud fra hvilke medarbejdere, der bedst kan løse den specifikke opgave. Ligeledes vælges tovholderen ud fra hvem der er tættest på til at løse opgaven – hvem har den gode relation, samt hvad giver mening på stuen eller i huset i forhold til planlægning af løsning af opgaven. De udlagte midler bruges bl.a. til Tidlig indsat og en god personalenormering i vuggestuerne.

Tværfaglige netværksmøder: der afholdes jævnligt tværfaglige netværksmøder i alle afdelingerne med deltagelse af psykolog, talepædagog, fremskudt rådgiver og sundhedsplejerske. Her kan børn, hvis udvikling/ trivsel har givet grund til bekymring eller usikkerhed tages op, for at skabe sparring og vejledning for såvel forældre som pædagogisk personale. Det skal forud TN-møde allerede være arbejdet med barnet via videosupervision og sparring med stuens øvrige personale og/ eller pædagogisk leder. De aftales opfølgning, om barnet skal tages op igen på denne type møde eller om det efterfølgende vil være netværksmøder i stedet. Et tværfaglig netværksmøde har altid fokus på det anerkendende, det ressourceorienterede og det inkluderende.

Fremadrettede handlinger er at der i dagtilbuddet skal udarbejdes et forældrebreve omkring hvad et tværfagligt netværksmødemøde er, så forældre kan forberede sig – dette brev skal oversættes til flere sprog, som udgangspunkt arabisk og engelsk og så efter behov til andre sprog. Dette udleveres af stuen, hvis et barn skal på TN-møde. Ligeledes skal der udarbejdes et personalebrev, som beskriver hvilke forventninger der er til dem ved et tværfagligt møde samt krav til indstillingspapirerne. Indstilling til TN-møder foregår altid i tæt samarbejde med pædagogisk leder i de pågældende børnehuse.

Videosupervision er en mulighed som et reflektivt rum: her kan pædagogisk personale videooptages i en kort sekvens i samspil med et barn og få supervision af et lille reflekterende team. Ud fra et anerkendende og ressourceorienteret perspektiv (ICDP) skabes refleksion og vidensdeling omkring

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

hvad der virker i arbejdet med barnet, med fokus på det pædagogiske personales relationelle kompetencer. Det kan også være en optagelse af læringsmiljøet/praksis (organisering af gode læringsmiljøer) som der analyseres på efterfølgende og hvad kan justeres i rammen.

Andet systematisk arbejde:

Relationsmatrix/relationelt landskab – laves på alle stuer 2 gange årligt, for at sikre at alle børn har en god relation til mindst en voksen og for at holde fokus på at hindre de voksnes marginaliseringsprocesser. Hvis et barn ikke har mindst en god voksenrelation, laves der en plan for arbejdet med relationerne – det er altid medarbejdernes ansvar at udvikle på relationerne.

Der arbejdes med mindre læringsfællesskaber, som dannes med fokus på børnenes indbyrdes relationer. Alle børn har ret til gode venner og der arbejdes pædagogisk med at skabe dette for de børn der evt. ikke har det, for at hindre børnenes marginaliseringsprocesser.

Pædagogiske eksperimenter – der arbejdes kontinuerligt med eksperimenter i forhold til det inkluderende arbejde, for at sikre at alle børn kan deltage på egne præmisser i alle aktiviteter og føler sig som en del af fællesskabet, herunder læringsstigen og pædagogisk bagdøre.

Forældredeltagelse.

I dagtilbuddet er den grundlæggende tanke at der skal arbejdes på en høj forældredeltagelse – et særligt fokus omkring børn med særlige behov – forældrene vil altid kende deres børn bedst. Derfor er det vigtigt med et godt og tæt samarbejde, hvor forældrene skal mødes anerkendende og ressourceorienteret. Vi deler altid en bekymring om barnet med forældrene inden særlige aktiviteter eller handleplan sættes i værk. De er også altid inviteret med til tværfaglige gruppemøder og samarbejdet foregår i en tæt dialog. I handleplanerne er det også en forventning at forældrene deltager i det specifikke arbejde – det er ikke nok at der arbejdes med barnet i dagtilbuddet – det er en fælles opgave.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Sammenhænge

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Dagtilbud er forpligtet via dagtilbudsloven til at *”skabe sammenhæng og kontinuitet mellem tilbuddene og gøre overgange mellem tilbuddene sammenhængende og alderssvarende udfordrende for børnene” (§1, stk.4)*

Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene sikre børn en god overgang fra hjem til dagtilbud. Dagtilbud skal endvidere i samarbejde med forældre og skole sikre børn en god sammenhængende overgang mellem dagtilbud og fra dagtilbud til fritidstilbud og skole ved at udvikle og understøtte deres grundlæggende kompetencer og lysten til at lære. (§7, stk.5)

Sammenhænge er ligeledes beskrevet i Randers Kommunes Børn- og ungepolitik: *” De fagprofessionelle, der arbejder med børn og unge, har en vigtig opgave i at sikre sammenhænge, samt gode og trygge overgange for børn, unge og deres familier, både indenfor det almene område og i det tilfælde hvor der er behov for en særlig indsats”*

Det særlige fokus på sammenhæng i overgange er en del af Dagtilbuddenes aftalemål med Randers Kommune og understøttes bl.a. med et stort sammenhængsprojekt på tværs af Dagtilbud og Skoler fra hele kommunen.

I Dagtilbud Nordøst arbejder vi ligeledes systematisk og målrettet med sammenhæng i overgangen mellem hjem og dagtilbud og sammenhængen i overgangen fra dagpleje/vuggestue til børnehave, herunder samarbejde, forberedelse, modtagelse og opfølgning. Barnets identitet og forståelse af sig selv i en læringsssammenhæng dannes tidligt og påvirker deres fremtidige oplevelser og forventninger.

Denne særlige opmærksomhed på sammenhængende overgange skyldes at forskning har vist, at vores første tidlige erfaringer med overgange skaber et mønster, der reaktiveres ved efterfølgende overgange livet igennem. Det er nødvendigt at samtænke de forskellige tilbud og arbejde tværprofessionelt for at sikre kontinuitet i børns læring – det handler om at stå på skuldrene af hinandens praksis, bygge videre på de måder børn allerede lærer på og det de allerede har lært. I dagtilbuddet skaber vi sammenhæng i overgange ikke kun i ord men i handling. Viden om og beskrivelser af barnet understøttes i differentierede handlinger. Målet er at give barnet forudsætninger for at træde kompetent ind i ”det nye” og understøtte oplevelsen af at høre til, at understøtte skabelsen af positive erfaringer der ruste barnet til at stå stærkt i overgange fremover.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Der kan påvises et direkte forhold mellem kvaliteten af de voksnes samarbejde og barnets lyst og evne til at erobre det nye.

Derfor har vi i Dagtilbud Nordøst et skærpet fokus på at skabe sammenhæng, tryghed og trivsel i alle overgange for børnene.

Sammenhængsprocessen strækker sig fra de første indledende, forberedende skridt mod indtræden i det nye og frem til barnet er fuldt etableret medlem af dette. Overgange vil uanset kvaliteten i sammenhængsprocessen rumme både følelser forbundet med separation fra den kendte og følelser forbundet med enten positive eller negative forventning til det nye. Der skal være en rummelighed i sammenhængsprocessen der giver plads til synliggørelse, italesættelse og bearbejdning af de opståede følelser. Vi skal give børnene mulighed for både at se frem og tilbage i processen.

Forældrene er de vigtigste aktører i samarbejdet og følger barnet gennem alle livets sammenhænge og overgange. De er bærere af den væsentligste viden om det enkelte barns kompetencer, potentiale og udfordringer. Gensidige forventninger mellem forældre og professionelle skal tydeligt afstemmes og samarbejdet om det enkelte barn foregår altid i en tæt og samskabende dialog med, og altid efter aftale med forældrene.

I alle børnehuse har vi storebørnsgrupper for børn der årgangsmæssigt skal i skole det kommende år. Storebørnsgruppen dannes af børn fra stuerne for de 3-4 årige og der følger altid en kendt voksen med i sammenhængen. Gruppen dannes 1. marts når den eksisterende storebørnsgruppe starter i førskole. Allerede tidligt i forløbet træffes beslutning om hvilken medarbejder der året efter følger med i skolesammenhængen på distriktsskolen.

Når storebørnsgruppen dannes på tværs af børnegrupper udvikles nye relationer og venskaber, fællesskaber forstærkes og rækker ind i et langt kommende skoleliv. Arbejdet med storebørnsgruppen kan målrettes den aktuelle aldersgruppe og deres nye fælles fokus. Børnene øver sig sammen gennem tilpasse udfordringer. Børn og voksne er i en kontinuerlig dialog og fokuserede men stadig differentierede aktiviteter der peger mod det nye der venter i en skolestart. Børnene er samskabende på at undersøge og hjælpe hinanden både i forhold til det der er spændende og man glæder sig til og også det der kan give anledning til undren eller usikkerhed.

Eksempler på tiltag indenfor den strukturelle kvalitet

Systematik i forhold til modtagelse af nye børn og samarbejde med forældrene mens de er i dagtilbud NØ	Standard for forældresamtaler i dagtilbud Nordøst fra opstart – overlevering til skole Tydelig progression i barnets læring vha. udviklingsplan for alle børn
Sammenhængsindsatser med distriktsskoler	Beskrevet i årshjul udarbejdet i relation til de samarbejdssnitflader der er: Solstrålen/Grøftekanten – Grønhøjskolen Harridslev – Korshøjskolen

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Systematik i forhold til modtagelse af nye børn og samarbejde med forældrene mens de er i dagtilbud NØ	Standard for forældresamtaler i dagtilbud Nordøst fra opstart – overlevering til skole Tydelig progression i barnets læring vha. udviklingsplan for alle børn
	Midgaard/Rismøllen/Himmeldalen – Rismølleskolen Bækkestien – Østervangsskolen Fælles mål for sammenhængsarbejdet og fælles pædagogisk model – Mindmap og Analysemodel Kendte medarbejdere fra dagtilbud med i sammenhængen til alle distriktsskoler
Kendte medarbejdere i sammenhænge - overlevering i handling	Der følger en kendt voksen med i sammenhængen: <ul style="list-style-type: none"> • Løbende følger voksne med i sammenhængen fra vuggestue til børnehave • Fra stuerne med de 3-4 årige til storebørnsgruppen • Fra alle børnehusenes storebørnsgrupper til alle dagtilbuddets distriktsskoler
Samarbejde med dagplejen	Beskrevet i årshjul udarbejdet mellem dagplejere og Børnehuse
Overgangsmarkører Konkreter der understøtter sammenhængen som genkendelige markører på begge sider af overgangen. Understøtter oplevelsen af fællesskab	Video/brev/tegninger udvekslet mellem Vuggestue/dagpleje og børnehave og mellem storebørnsgruppe og førskolegruppe/0.kl. det sidste år spil eks. vendespil med børnenes billeder og navne – inddragelse børnenes perspektiv

De aftalte indsatser med distriktsskolerne har i 2020/21 været udfordret af Covid-19 restriktioner og her har vi søgt alternative tiltag som erstatning for stadig at understøtte overgangen og skabe sammenhæng for børnene.

- GoogleMeet for børn på tværs af daginstitutionerne i dagtilbud NØ

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

- Vendspil med billeder af og navne på fysiske rammer, medarbejdere fra skole og dagtilbud og børnene
- Videofilm/-præsentationer lavet til børn af skolen/ førskolen der viser lokaler, medarbejdere mm. der kan vises for de kommende skolebørn

Direkte affødt af disse ideer der er opstået grundet Covid-19 påtænkes at indføre tilsvarende tiltag i sammenhængen mellem egne vuggestuer og børnehave.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Dagtilbuddet strækker sig fra Gjerlev i "Nord" til Bækkestien/Midgaard tættest på Randers midtby.

Alle børnehuse har et nærmiljø der tilbyder mange lege- og læringsmuligheder. Nærmiljøerne er forskellige afhængig af om børnehuse ligger i byen eller på landet, men alle tilbyder mulighed for et rigt udeliv og har naturen tæt på. I umiddelbar nærhed af alle børnehuse er der adgang til vand, skov, mark, eng, krat, legepladser og sportsarealer og derfor er udeliv en væsentlig del af vores praksis. Vi ved fra forskning at børns opmærksomhed og koncentration styrkes i uderummet og at deres arousal reguleres på en hensigtsmæssig måde.

Vi har mulighed at bevæge os af sted i små grupper på gåben i områderne helt tæt på. Derudover har alle afdelinger ladcykler der giver os mulighed for at komme længere ud fra børnehuse og dagtilbuddet har desuden 2 busser til rådighed der kører hver dag med grupper af børn til forskellige naturområder der ligger på afstand af børnehuse.

Der er et gensidigt samarbejde mellem de enkelte børnehuse og plejehjem, kirker, gårde, skoler, biblioteker og frivillige; eks. "Læsebedste" eller "De grønne mænd" samarbejdet er forankret lokalt.

Vores afsæt er altid den aktuelle børnegruppe og det de er optaget af, her søger vi samarbejde med og deltagelse fra erhverv, forretninger, foreninger og forældre som supplement i skabelsen af gode, udviklende og udfordrende læringsmiljøer for alle børn.

Det at være synlig og tilgængelige i nærmiljøet har en betydning for både os og de erhvervsdrivende, kultur- og fritidsinstitutioner og det fælles miljø, vi har at forpligte os sammen på.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

- Vi tager altid afsæt i de aktuelle børnegrupper og justerer lege og læringsmiljøer efter dette for at skabe det bedste børnemiljø både indendørs og i uderummet. Vi ved fra forskningen at praksis i uderummet styrker børns opmærksomhed og koncentration, påvirker arousal hensigtsmæssigt og har positiv betydning for børns fysiske og mentale sundhed, motorik, kreativitet, lege mellem drenge og piger, børns robusthed og børns interesse for omverdenen og det kræver en reflekteret, systematisk og didaktisk tilgang i alle de kontekster børnene bevæger sig i både inde og i uderummet.
- Alle børn har ret til at udtrykke sig og dokumentationen gives tilbage til børnene. Børn kan stille spørgsmål og finde svar. Vi anvender i den daglige praksis, fotos – arbejdstegninger – interviews – dialog og iagttagelser.
- Vi ser altid på hensigten bag handlinger og spørgsmål - den pædagogiske medarbejders tilgang skal altid være nysgerrig og undersøgende på barnets perspektiv og samtidig guide og motivere til deltagelse. eks. hjælpe barnet godt videre efter konflikt, skabe rammer/mulighed for undersøgelse og fælles undren mm.
- Forældredeltagelse - Forældrene som medformidler af barnets stemme. Når forældrene deler iagttagelser og barnets fortællinger, så understøtter det vores praksis og sætter os i stand til at justerer på rammen for at møde barnet på bekymringer, glæde, tanker, ideer, ønsker mm. Forældrene har også en særlig opgave i forhold til at understøtte børnefællesskaberne, måden de taler om børnegruppen og enkelte børn, bakker op om venskaber og spirende relationer
- Tematikker og didaktik bliver planlagt i samspil med børnenes stemme, deres spørgsmål og undren. Børnene skal have en oplevelse af at deres perspektiver og initiativer er vigtige og gives opmærksomhed og plads. Vi tilrettelægger vores børnemiljø – så børnene kan undre sig alene, sammen med andre børn og voksne og sammen finde frem til svar på de stillede spørgsmål. Dette kræver en systematisk didaktik, mindre gruppesammensætninger og et ønske om at alle børn skal have en oplevelse af, at kunne fordybe sig i rammer hvor vi mindsker unødigt støj og forstyrrelser.
- Vi ved, at en sund og varieret kost er gavnligt for børns generelle trivsel og udvikling, og understøttes af de tilvalgte frokostordninger. Ligesom andre sundhedsfremmende tiltag, ude og inde miljøer giver muligheder for at få pulsen op og ned – også vigtigheden i en god hygiejne og rengøring af overflader / legetøj.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

- Vi vil gerne kendes på #engodbørnedag, hvor den strukturelle og processuelle kvalitet er i højsæde. En god børnedag der tager udgangspunkt i at alle børn har rettigheder til leg og læring hele dagen, at være i et miljø hvor hvert minut – hver mikro-kontekst har betydning.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

Strukturelt	Processuelt
<ul style="list-style-type: none"> I dagtilbud Nordøst indgår alle børn i mindre læringsfællesskaber over hele dagen i en vekslen mellem vokseninitieret og børneinitieret leg og aktivitet	Når børnene sættes i en mindre sammenhæng understøttes deres mod til og mulighed for at bidrage og deltage. Vi giver børnene en overskuelig og tryk ramme. Den pædagogiske medarbejder får hermed bedre forudsætninger for at opdage og inddrage det enkelte barns forsøg på/ønske om deltagelse eller bidrag. Muligheden for at komme foran de hindringer børnene kan støde på og inddrage strategier som læringsstigen, den pædagogiske bagdør,

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Strukturelt	Processuelt
	<p>samspilstemaerne - opdage og respektere børnenes til- og fravalg. Vi er tæt på det enkelte barns lege- og læringsproces over tid. Vi kan følge barnets spor og understøtte den nysgerrige og eksperimenterende tilgang med udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Legen bruges aktivt og den voksne er deltagende medleger 	<p>I legen og fællesskabet med andre får børnene mulighed for at afprøve og udfordre sig selv i forskellige roller og positioner og den voksne tæt på gør det til et trygt rum og kan understøtte dialog nye strategier og demokratiske processer. Børnene øver sig løbende i at håndterer egne og andres følelser når noget bliver svært. Den voksne går forrest og spejler følelser og adfærd - kommunikerer både verbalt og kropsligt</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● ICDP/RARRT - alle børnehuse har medarbejdere der er uddannet på niveau 1 og 2 (basis og vejleder modul) samspilstemaerne <p>Det relationelle landskab</p> <p>video feed-back</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Medarbejdere i Dagtilbud NØ arbejder altid med den anerkendende og ressourceorienteret tilgang 	<p>Børn i NØ mødes med tro på deres potentiale og af voksne der viser at alle er værdsat og betydningsfulde. Børnene udvikler gennem positiv samspil med andre børn og voksne selvrespekt, -tillid og -værd. I de små læringsfællesskaber øver børnene sig i fordybelse, deltagelse og udvikler ihærdighed</p> <p>Vi arbejder løbende med det relationelle landskab og sociogram og understøtter på den måde eksisterende og spirende relationer i den aktuelle børnegruppe og de voksnes ansvar for relationerne</p> <p>På stue- og pædagogisk faglige møder anvender vi video feed-back til at sensitivere personalet omkring et enkelt barn eller børnegruppen, vi er på udkig efter de gyldne øjeblikke og fokuserer på det der lykkes i samspil, børns initiativer og positive intentioner</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Forældredeltagelse: I dagtilbud Nordøst har vi udviklet en ramme for alle forældresamtaler fra 0-6 der er tale om en udviklingsplan for alle børn. 	<p>Synliggøre børnenes aktuelle læringsmål for børn, forældre og kolleger - og sætter forældre i stand til at understøtte og pege på aktuelle læringsmål - alle øver sig på noget</p>

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Strukturelt	Processuelt
<p>Det er et samlet dokument der skal sikre vidensopsamling og vidensflow og synliggøre barnets progression gennem hele barnets daginstitutionsliv.</p> <p>Udviklingsplanen tager afsæt i de 9 tematikker fra DPU (dansk pædagogisk udviklingsbeskrivelse) barnets mestring, understøttende tiltag, relationer, forældredeltagelse/-oplevelse og ICDP</p>	<p>NUZO - børnene får mulighed for at stå på tæer fordi vi tager udgangspunkt i barnets aktuelle mestring og næste bedste skridt i en balance mellem viden om alderssvarende udvikling og med øje for det enkelte barn.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Pædagogisk dokumentation	<p>Vi giver dokumentation tilbage til barnet/børnene og sætter dem på sporet af egen læring. Børnene bliver bevidste om deres læreprocesser og progression</p>

I arbejdet med børns alsidige og personlige udvikling er tilstanden og tilgangen hos medarbejderne afgørende. Deres evne til at skabe positivt samspil, se og fremhæve børns ressourcer, skabe inkluderende lege- og læringsfællesskaber.

Organiseringen skal give mulighed for nærværende samspil mellem børn og voksne hvor det ressourceorienterede og anerkendende er bærende og hvor ICDP er den understøttende metode. Vi bruger legen som et læringsrum hvor børn afprøver og udfordrer sig selv og gør sig erfaringer i forpligtende fællesskaber. Udviklingsplanen er sammen med det daglige samarbejde med til at understøtte forældrenes aktive deltagelse i forhold til deres børns læring, trivsel, udvikling og dannelse.

Den pædagogiske dokumentation visualiserer og beskriver løbende børnenes læreprocesser og progression fra 0-6 år.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Social udvikling

Strukturelt	Processuelt
<ul style="list-style-type: none"> I dagtilbud Nordøst indgår alle børn i mindre lege- og læringsfællesskaber over hele dagen i en vekslen mellem vokseninitieret og børneinitieret leg og aktivitet	Når børnene sættes i en mindre sammenhæng understøttes deres mod til og mulighed for at bidrage og deltage. Vi giver børnene en overskuelig ramme og gerne skærmet fra det store fællesskab så der gives ro og mulighed for fælles opmærksomhed og for at alle børn får en oplevelse af at blive set, hørt og forstået og dermed have en stemme ind i fællesskabet. Den pædagogiske medarbejder får hermed forudsætninger for at understøtte børnenes samspil og differentiere i forhold til det enkelte barn og den mindre gruppe.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Strukturelt	Processuelt
	Vokseninitieret gruppedeling foretages altid med respekt for børns eksisterende og spirende venskaber og legefællesskaber.
<ul style="list-style-type: none"> • Aldersopdeling 	Alle børnehuse har storebørnsgruppen og det giver mulighed for målrettet men stadig differentierede tiltag med afsæt i det enkelte barn og den aktuelle børnegruppe deres sidste år i børnehaven
<ul style="list-style-type: none"> • Aktivitetstavler • Forberede rummet til leg og fællesskaber 	Aktivitetstavlen skal dels skabe overskuelighed og forudsigelighed ved at vise dagens forløb men også visuelt understøtte hvilke muligheder for leg og aktivitet børnene har i løbet af en dag - hvilke lege- og læringsrum er mulige. Vha. tavlen gives børnene mulighed for at udtrykke egne ønsker og få indflydelse på valg/fravalg. Brug af aktivitetstavlen sammen med børnene skal understøtte at børnene lærer om demokratiske processer
<ul style="list-style-type: none"> • Sociogrammer, relationelle landskaber, barnets sol, social stories/ TRINforTRIN/fri for mobberi 	Redskaber der alle bruges i arbejdet med relationer og det sociale liv i børnegrupperne. Synliggør og understøtter både eksisterende og spirende venskaber/fællesskaber
<ul style="list-style-type: none"> • Alle børn har ret til forskellighed & børns stemme <p>Med afsæt i Børnekonventionen har vi de seneste år i hele dagtilbuddet været opdagelsesrejsende i børns perspektiv gennem arbejdet med overskriften "børns ret til forskellighed" og "barnets stemme". vha. forskellige tiltag som f.eks. portrætværksteder,</p>	<p>Målet er at åbne børnenes øjne for forskellighed og mangfoldighed omkring dem. Få øje på hvem er jeg i fællesskabet med andre - hvad byder hver enkelt ind med og hvordan bliver forskellighed en ressource der fører til positive spejlinger i egen og andres mestring.</p> <p>Vores tiltag skal understøtte børnenes empati, rummelighed og forståelse for det der anderledes fra dem selv.</p>

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Strukturelt	Processuelt
<p>relevante fortællinger, stay&play forældremøder med fokus på børns egen fortælling om børneliv og egne kompetencer, nærmeste udviklingszone, interesser, en stor fælles mangfoldighedsfestival oma.</p>	<p>Vi har arbejdet med at give børnene en stemme ind i fællesskabet gennem demokratiske processer</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Supervisionsforløb/aktionslæring: <p>Samarbejde med PPR med fokus på de voksnes organisering og justering af praksis omkring den aktuelle børnegruppe. Organisering der understøtter den voksnes rolle tæt på</p>	<p>Den løbende sparring og justering har understøttet de inkluderende fællesskaber med mulighed for deltagelse for alle børn.</p> <p>Nærværende og tilgængelige voksne der medleger og bygger sproglig bro mellem børnene i leg, aktivitet og konflikter.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Forældredeltagelse - forældrerådets arrangementer ● Vi deler viden om det enkelte barns eksisterende og spirende relationer i fællesskabet og hjælper med at etablere kontakt mellem forældrene. 	<p>Forældrene gives mulighed for at understøtte venskaber og tage et medansvar for gruppens sociale liv. Vi oplever at trivselen i gruppen stiger, når der er et fællesskab der rækker ud over børnehusets rammer.</p>

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

I arbejdet med børns sociale udvikling har det pædagogiske personale en lang række metoder og redskaber de trækker på. Det afgørende i arbejdet er forældrenes deltagelse, personalets iagttagelser der danner grund for organisering og justering i forhold til den aktuelle børnegruppe. Organiseringen skal give mulighed for at være helt tæt på børnefællesskaberne, deltagende i børnenes leg og samspillet i gruppen. Det enkelte barn i gruppen skal ses, høres og mødes i intentioner og initiativer og gives mulighed for at bidrage til og deltage i udviklende leg og aktivitet med andre.

Det fremadrettede perspektiv:

Den kommende periode vil vi i Nordøst videreudvikle på praksis i forhold til medarbejderes deltagelse i/og børns egen leg. Omsætte viden om og faglige refleksioner til konkrete handlinger i praksis så der skabes en varig kultur

Vi vil fortsat understøtte forældrenes deltagelse i forhold til børnefællesskaber

Deltagelse i forskningsprojekt: Børn for Børn

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Sprog og kommunikation

Strukturelt	Processuelt
<p>I dagtilbud Nordøst indgår alle børn i mindre lege- og læringsfællesskaber over hele dagen i en vekslen mellem vokseninitieret og børneinitieret leg og aktivitet</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Kommunikation ● Hverdagshandlinger ● Leg	<p>De små fællesskaber sætter en tryk og overskuelig ramme om vores sprogstimulerende læringsmiljø og understøtter målene ved at skabe nærvær og rum til at øve sig i at lytte, aflæse, afkode, sprogliggøre og arbejde med alternative kommunikationsformer for de børn der enten pga. alder eller udvikling har brug for alternativer for at gøre sig forståelig og udtrykke ønsker, meninger, perspektiver og behov.</p> <p>Eksempelvis når den pædagogiske medarbejder sammen med det helt lille vuggestuebarn øver turtagning i dialogen gennem pludren og de lyde barnet kommer med – følger udspil, gentager og venter på svar, øver øjenkontakt, spejler kropsligt, øver i leg og hverdagshandlinger</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Faglig fyrtårne, udarbejdelse af baseline ● Sprog og kommunikation i alt hvad vi gør ● Støj og det fysiske miljø ● Tilgængelighed – løbende screening af det sprogstimulerende læringsmiljø ● Tematasker/kasser	<p>Med kompetenceløftet og de faglige fyrtårne på temaet sprog og kommunikation er der blevet kastet lys på hvor det er børn i særlig grad udvikler deres sprog og kommunikative færdigheder. Det er i leg og samspil med andre børn og sammen med pædagogiske medarbejdere der anvender bl.a. de produktive spørgsmål, understøttende sprogstrategier, den gode samtale, dialogisk læsning, sjældne ord, klassificeringer, læringsstogens strategier. Arbejdet understøttes af den pædagogiske planlægning og organisering der skaber et hensigtsmæssigt lydteppe tilpasset konteksten og giver mulighed for fordybelse i mindre lege- interesse- og læringsfællesskaber og hverdagshandlinger over hele dagen.</p>

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Strukturelt	Processuelt
	<p>Vores udarbejdede baseline beskriver et blik på det aktuelle faglige ståsted og arbejdet med baseline har peget på relevante udviklingsområder i dagtilbuddet, blinde vinkler vi skal udvikle på fremadrettet.</p> <p>De fysiske rammer spiller en vigtig rolle og vi screener løbende vores sprogmiljøer i forhold til særligt tilgængelighed af materialer som bøger, skriveredskaber, pædagogisk dokumentation i børnehøjde, genstande, billeder og andre materiale der skaber nysgerrighed og fungerer som dialogstartere.</p> <p>Vores tematasker/kasser er de mobile læringsrum – de kan fyldes med ovenstående materialer og bringes i spil i uderummet, lige der hvor vi sammen med børnene vælger at gå hen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● TRAS og sprogvurdering ● Udviklingsplanen - handlinger på baggrund af videns opsamling ● Forældredeltagelse - inddragelse af forældrenes viden ● Forældrebiblioteker 	<p>Det data vi henter når vi arbejder med TRAS og Sprogvurderingen omsætter vi til en målrettet sprogstimulerende praksis for den aktuelle børnegruppe og herunder det enkelte barn.</p> <p>I udviklingsplanen fokuseres på bl.a. barnets sproglige og kommunikative udvikling og bruges i samarbejde med forældrene til at se barnet i forskellige kontekster og rammer, hvad kan barnet, hvad øver barnet sig i lige nu og hvad understøtter og hvad kan hindre den fortsatte udvikling. Sammen aftaler vi tiltag til understøttelse af den sproglige og kommunikative udvikling for alle børn</p> <p>Vi har forældrebiblioteker i alle børnehuse, hvor forældre og børn kan låne bøger med hjem. Vi ser børn der gerne vil benytte tilbuddet sammen med forældrene. Har barnet eks. været optaget af en særlig bog på samling kan de låne den og dele fortællingen med deres forældre. Der hvor der er indrettet rum til det sidder forældrene også gerne og læser i børnehuset sammen med børnene. Vha. bibliotekerne arbejder vi med tilgængeligheden ud over børnehusets ramme.</p>

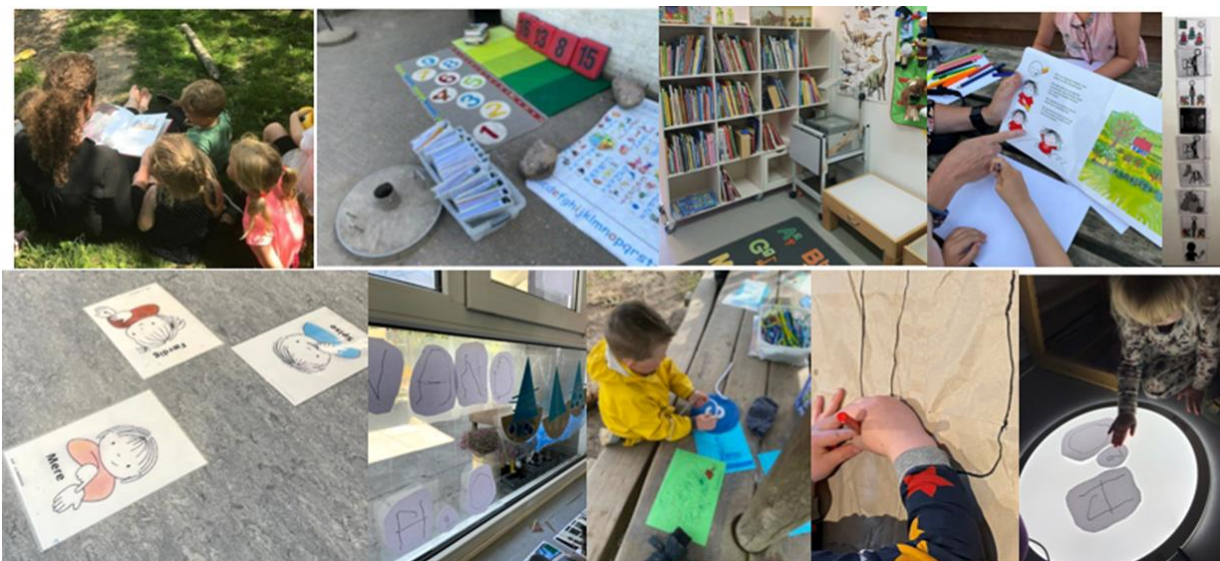
Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Den sprogstimulerende indsats i børnehusene i dagtilbud Nordøst foregår ikke i særlige grupper for særlige børn med en særlig tilrettelagt sprogpraksis, men i hverdagshandlinger, leg og aktivitet, i nærværende samspil med andre børn og voksne.

Medarbejderne fungerer som en sproglig bro og de giver sproget til børnene gennem gentagelser, italesættelse af hensigter og handlinger, respons på børnenes udspil og udtryk, lyde og kropssprog og visuel understøttelse

Vi indretter de fysiske rammer så de tilbyder mulighed for at børnene møder materialer og rum der understøtter den sproglige og kommunikative udvikling – vi arbejder med tydelig kropssprog, tegn og visuel understøttelse.

Vi ved fra forskning vi har deltaget i at der er evidens for, at en af de vigtigste faktorer i forhold til børns udvikling er forældre eller primære omsorgsgiveres aktive deltagelse i valg af og ud- og gennemførelse af understøttende tiltag sammen med børnene. Det er først når der sker en sammenhæng mellem hjem og børnehus og at kvaliteten og gensidigheden i de voksnes samarbejde opstår, der skabes optimale forudsætninger for barnets udvikling på alle områder.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Krop, sanser og bevægelse

Strukturelt	Processuelt
<p>I dagtilbud nordøst har vi en klar prioritering i forhold til børnehusenes fysiske rammer og indretning. Lege- og læringsrummene skal være fleksible så de rummer mulighed for både stille og aktive lege og aktiviteter</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Rammesætte muligheden for bevægelse ● Uderum/inderum ● Fleksible læringsrum/ turtasker ● Turmål ● Leg ● Stimulere sanser ● Materialer	<p>Bevidst reflekteret praksis i forhold til at skabe bevægelsesfremmende læringsmiljøer. Hvilke møbler og redskaber køber vi for at skabe fleksibilitet i inde- og uderummene, hvilke lege- og læringsmaterialer stiller vi til rådighed der kan pirre nysgerrighed og lyst til at eksperimentere både fin- og grov motorisk, forskellige typer rum og materialer skaber forskellige kropslige erfaringer.</p> <p>Alle afdelinger har turtasker der er mobile læringsrum der tages på ryggen og bringes med ud i uderummet. Indholdet taler ind i læreplanstemaet krop, sanser og bevægelse og er eks. bolde og reb, sansestimulerende materialer, idekataloger og sanglege, instrumenter, digitalt grej, snitteredskaber, kikkerter, tegnesager, tæpper mm.</p> <p>Praksis undersøges og analyseres løbende og tilpasses den aktuelle børnegruppe. Legen er omdrejningspunktet og de voksne er aktive medlegere og rollemodeller i forhold til at skabe motivation, bevægelsesglæde og kropslig udfoldelse - Krop imiterer krop</p> <p>Uderummet tilbyder særlige muligheder for krop, sanser og bevægelse; her får børnene styrket alle deres sanser. De løber, hopper, triller, klatrer, kravler, gynger, rucher, de smager på og</p>

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

	<p>lugter til, ser på og lytter til, leger i vandpytter, roder i jorden, finder insekter, snegle, frøer og fugle og får oplevelser og erfaringer med deres egen kropslige formåen.</p> <p>Naturen er den bedste legeplads og sikrer størst mulig udfordring for barnets motorik.</p> <p>Valg af turmål er forskellige - eks. legeplads med klatrenet, balancebom, trampolin eller vurderes det at et skovområde med ujævnt og evt. glat underlag, med klatretræer og mulighed for at bygge hule eller en boldbane med plads til løb oa.er det bedste. Alle valg træffes altid på baggrund af didaktiske overvejelser og med afsæt i den aktuelle børnegruppe. Vi iagttager og taler med børnene om rum til og muligheder for bevægelse og deres udsagn og interesser danner grundlag for de voksnes bevægelsesfremmende og sansestimulerende praksis.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Risikofyldte lege ● Regler ● Arousel og energiregulerende leg ● Udfordre normen (eks. sidde på en stol)	<p>I den risikofyldte leg får barnet mulighed for at udfordre og mærke egne grænser både kropsligt og sanseligt.</p> <p>Løbende pædagogisk refleksion i forhold til hvilke regler og krav er nødvendige og hvilke kan vi med fordel fjerne, for at give mulighed for og motivere men også skabe et rummeligt, sikkert og trygt bevægelsesmiljø.</p> <p>-Vi arbejder bevidst med energiregulerende lege/aktiviteter - alle børn har forskellige sansemotoriske profiler og har derfor forskellige behov for regulering i spændthed, tempo og vågenhed - gennem leg hjælper vi børnene med mærke godt efter i kroppen og give dem aktive strategier til energiregulering. Vi ændrer regler og rum løbende med afsæt i vores aktuelle børnegruppe</p> <p>- nogle børn kan have behov for at vi justerer for at skabe deltagelsesmuligheder - måske er det bedst at stå op når man skal arbejde fokuseret eller evt. spise, måske kan der være brug for at sidde med noget i hænderne eller evt. ligge ned/stå op i stedet for at sidde, for at samle sin opmærksomhed til samling</p>

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

<ul style="list-style-type: none"> • Organisatorisk kompetenceløft “bevægelsesfremmende læringsmiljøer” • Faglige fyrtårne “krop, sanser og bevægelse” 	<p>Som startskud på undervisning af fyrtårne på krop sanser og bevægelse har Karen Reitz afholdt et online kickoff for alle pædagogiske medarbejdere i NØ med overskriften Evalueringskultur, og tager sit udgangspunkt i den styrkede læreplan med en intro af hvad loven siger – dokumentation og evaluering af Krop, sanser og bevægelse set med barnets perspektiv. Der vil blive sat fokus på læringspilen som evalueringsredskab og der henvises ligeledes til vores aftalemål.</p> <p>Alle fyrtårne har inden start været i dialog med pædagogiske ledere i afdelingerne og drøftet fælles fokus, målsætninger, formidling og succeskriterier for det kommende kompetenceløft og skabt kobling tilbage til tidligere kompetenceløft “bevægelsesfremmende læringsmiljøer”</p> <p>Målsætningen i det samlede dagtilbud er udover de to pædagogiske mål for temaet “ de voksnes kroppe” - et skærpet fokus på de voksne som kropslige rollemodeller herunder også forældredeltagelsen.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Frokostordninger - sund kost 	<p>Dagtilbud Nordøsts kostpolitik tager afsæt i fødevarerstyrelsens anbefalinger. I dagtilbuddet har vi en kok ansat i en koordinerende funktion mellem børnehusenes køkkener så alle børn i Nordøst tilbydes de samme varierende og sunde måltider.</p> <p>Børnehusene i Dagtilbud Nordøst har Guld- og Sølvmærker i økologi</p> <p>Sund og varieret kost er afgørende for børnenes sundhed. Vi serverer måltider der er af høj ernæringsmæssig kvalitet. Børnene udfordres på smag, farve og konsistens. Gode vaner grundlægges tidligt og vi understøtter at børnene tidligt lærer madmod, præsenteres for en bred vifte af forskellige fødevarer og arbejder bevidst på at udfordre kræsenhed der kan føre til ensidig kost der ikke ernæringsmæssigt er tilstrækkeligt</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Forældredeltagelse 	<p>Forældrene er de vigtigste kropslige rollemodeller og deres bevægelsesmønstre og -glæde samt aktive deltagelse i forhold til dette tema er afgørende for børnenes motivation i alle kontekster.</p>

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Børnene øver sig og skal have de bedste rammer og muligheder for at afprøve, udforske, erfare, udfordre og mestre og det foregår i tæt samspil med forældrene. Forældre og pædagogiske medarbejdere er i løbende og tæt dialog om barnets nærmeste udviklingszone og kompetencer i forhold til kropslig formåen eks. selvhjulpethed, realistiske forventninger og tilpasse forstyrrelser/udfordringer der hele tiden skaber ny læring og mestring hos børnene. Hvad er fremmende og hvad kan være hæmmende i forhold til børnenes kropslige mestring - velegnet tøj og sko, får børnene tid og lov til at gøre selv mm.

Vi tænker i ideer og aktiviteter hvor forældrene er deltagende, arbejdsdage og stay&play forældremøder hvor børn, forældre og medarbejdere har mulighed for at være i lege- og læringsrum med hinanden - eks. Yoga, sanglege, bevægelseslege eller skovle sand, male rækværk, lave bål mm.

Foreningsliv, fritid og børnefællesskaber - vi vejleder og bakker op om børnenes fritidsliv ved at formidle viden om kendte fritidsaktiviteter for børnegruppen og dele vores viden om den aktuelle børnegruppe eller det enkelte barns interesser der kan understøtte valget af evt. familie-, fritids- og/eller foreningsaktiviteter

I arbejdet med temaet krop, sanser og bevægelse skal de fysiske rammer invitere til forskellige kropslige muligheder og derfor forskellige erfaringer. Vi betragter forældre og medarbejders lyst til og glæde ved forskellige typer af bevægelsesfællesskaber som en afgørende vigtig faktor i forhold til at skabe lysten og glæden ved bevægelse hos børnene både i ro og aktivitet - krop imiterer krop. Der skal være en konstant pædagogisk refleksion i forhold kropslig, sanselig og bevægelsesfremmende praksis.

Det fremadrettede perspektiv: Aktuelt i forhold til temaet er at formidle og omsætte Fyrtårnernes viden og redskaber fra kompetenceløftet til yderligere udvikling af vores krop-, sanse- og bevægelsespraksis. Vi vil have et skærpet fokus på kropslige rollemodeller – hvordan er vi selv tilstede med kroppen i vores praksis

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Natur udeliv og science

Strukturelt	Processuelt
<ul style="list-style-type: none"> • Dagtilbuddets børnehuse bruger uderummet hele dagen - 7.30-16.00 • Understøtter børns udvikling indenfor en lang række områder • Forskning	<p>Vi har siden kompetenceløftet på natur, udeliv og science haft en skærpet opmærksomhed på de kvaliteter og muligheder uderummet tilbyder som ramme for vores pædagogiske praksis - både på legepladsen og i nærmiljøet.</p> <p>Vores bevæggrunde for at udvide brugen af uderummet er en række forskningsmæssige og teoretiske perspektiver på pædagogisk arbejde med natur, udeliv og science.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Naturen som oplevelses – lege og læringsrum kan have en betydning for børns opmærksomhed og koncentrationsevne: Børn med opmærksomhedsforstyrrelser, koncentrerer sig bedre, når de er i naturen. • Naturen som ramme har en betydning for en oplevelse af velbefindende og påvirker blodtryk samt stressniveau. • Naturen som ramme understøtter børns risikofyldte lege med betydning for deres sanser motorik og robusthed. • Pædagogisk arbejde i naturen understøtter børns leg, sociale kunnen og tilskynder færre konflikter. • En række studier viser, at børn, der færdes ofte ude, er mindre syge, end børn, der færdes indendørs det meste af dagen.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Strukturelt	Processuelt
	<ul style="list-style-type: none"> • Pædagogisk arbejde i naturen understøtter børns forhold til naturen og naturfaglig dannelse, samt sproglig begrebsdannelse.
<ul style="list-style-type: none"> • I dagtilbud Nordøst indgår alle børn i mindre læringsfællesskaber over hele dagen i en vekslen mellem vokseninitieret og børneinitieret leg og aktivitet 	<p>De små læringsfællesskaber i uderummet har en særlig betydning for tempoet, vi er mere tilbøjelige til at sætte farten ned og give plads til børnenes egne opdagelser og fordybe os i børnenes interesser og nysgerrighed og have en vedvarende fælles opmærksomhed i nuet.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Inddragelse af lokalsamfundet 	<p>Børnehusenes nærmiljø spiller en stor rolle i forhold til at skabe læringsmiljøer der understøtter målene for natur, udeliv og science ligesom inddragelse af forskellige aktører og samarbejdspartnere der tilbyder understøttende viden, aktiviteter, materialer for temaet.</p> <p>eks. ture i nærmiljøet og hyppige genbesøg i naturen, samarbejde med naturskolen, forældre, landmænd, jægere, fiskere mm.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Det fysiske læringsmiljø - strukturel kvalitet – ”ryd lækkert op” – forbered rummet til leg og aktivitet/fokus på indemiljøet bringes i spil ude • Legepladsens pædagogik - didaktik - udeliv kræver en lige så reflekteret praksis som inden døre • Inddragelse af de øvrige læreplanstemaer i uderummet 	<p>Vi benytter os af uderummet fordi det i sig selv har mange kvaliteter. Hvor man inde taler om rummet som ”den tredje pædagog”, qua den indretning af læringsmiljøet vi som voksne understøtter, så kan uderummet tilbyde noget som allerede er indrettet. Uderummet hvad end det er på legepladsen eller på tur i nær eller fjern miljø er positivt forstyrrende. Når en rådden træstub flækkes og det vælter ud med insekter, eller når vandpytten er så dyb at den plasker højere end man har set før, så er det erkendelse gennem sanserne. Her giver vi børnene mulighed for at gøre sig erfaringer, som forstyrrer og udvider deres horisont. Her sættes der ord på og når vi kommer hjem udtrykkes disse indtryk ofte kreativt. Vi som voksne går både foran når vi bruger egne erfaringer til at vise børnene naturen og eksperimenterer. Bagved når børnenes nysgerrighed udfoldes og de får mulighed for at gå på opdagelse og</p>

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

<ul style="list-style-type: none"> ● I dagtilbud Nordøst indgår alle børn i mindre læringsfællesskaber over hele dagen i en vekslen mellem vokseninitieret og børneinitieret leg og aktivitet 	<p>De små læringsfællesskaber i uderummet har en særlig betydning for tempoet, vi er mere tilbøjelige til at sætte farten ned og give plads til børnenes egne opdagelser og fordybe os i børnenes interesser og nysgerrighed og have en vedvarende fælles opmærksomhed i nuet.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Fordybelse ● Processuel kvalitet ● Science - den nysgerrige eksperimenterende tilgang i alle sammenhænge 	<p>fordybe sig i egne fokuspunkter. Og ved siden af, i dialog om og med uderummet som fælles tredje. I en konstant afvejning af udfordringens karakter.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Tematasker/grejkasser ● Shelters ● Lavu ● Ladcykler ● Busser ● Bålhytter/-steder 	<p>I alle afdelinger vil man kunne finde flere af de oplyste redskaber - alle er tiltænkt for at understøtte den udelivspraksis der skal være gældende i dagtilbuddet. Ladcykler og Busserne giver os mulighed for at bevæge os længere ud i nærmiljøet og andre naturområder - der hvor den aktuelle børnegruppens interesse og behov er. Tematasker, grejkasser og lavu er fleksible læringsrum vi har med, der skaber anderledes og alsidige muligheder inden- og udenfor hegnet. Bålhytter/-steder og shelters på legepladserne udgør afgrænsede læringsrum der er til rådighed for børnene hele året til leg og aktivitet.</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Fyrtårne/ organisatorisk læring/ facilitere ● Pejlemærkerne - ● Medoplevere - vi skal selv sanse rollemodeller ● Vidende voksne - man ser det man ved 	<p>Dagtilbuddets faglige fyrtårne på natur, udeliv og science har faciliteret en pædagogisk dag for dagtilbuddets medarbejdere og formidlet kompetenceforløbets pejlemærker og hovedpointer sammen med en pædagogisk konsulent.</p> <p>Den viden der er med fra forløbet og den dag omsættes i daglig praksis. Det kan ses ved medarbejdere der er aktive medoplevere, de er sproglige og kropslige rollemodeller og går på opdagelse i og efter relevant viden og det der optager børnene</p>

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Praksis omkring natur, udeliv og science er en vedvarende udviklingsproces og handler om medarbejdernes udvikling af udelivspraksis og brug af og inddragelse af naturen og naturfænomener og -materialer i alle rum og over hele dagen. Sciencetilgangen som den tilgang til læring der skal gennemsyre hele vores praksis på alle områder, indretning af inde- og uderummet - eks. legepladserne der bruges dagligt, skal tilbyde en mangfoldighed af muligheder og inspirere til fordybelse, nysgerrighed og eksperimenterende undersøgelser.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Kultur, æstetik og fællesskaber

Strukturelt	Processuelt
<ul style="list-style-type: none"> • Didaktik • Organisering af fællesskaber – små og store grupper • Børnekonventionen – ”alle børn har ret...” • Aktivitetstavler – det visuelle overblik over mulighederne for fællesskaber • Deltagelse og fællesskaber • Nordøst Festival	<p>Organiseringen af vores læringsmiljøer understøtter at børn i perioder over dagen/ugen/måned/året deltager i skiftende små og store fællesskaber. Fra det helt lille læringsfællesskab i leg og aktivitet med en god ven eller få børn til det lidt større fællesskab ved eks. måltidet, stuen samlet eller til fællesaktiviteter på tværs af stuer i de enkelte børnehuse. Til større årlige begivenheder som eks. ”syng med” på Østervold for børnene i Randers eller krible-krabledage på Naturskolen eller Dagtilbuddets årlige festival.</p> <p>Den senest afholdte festival havde titlen ”Mangfoldighedsfestival” og markerede dagtilbuddets fokus på børns rettigheder og perspektiver, børnekonventionens indhold, fællesskab, ligheder og forskelligheder, mangfoldigheden som ressource. Vi markerer hvert år børnenes grundlovsdag</p> <p>I fællesskaberne møder børn både det fælles og det anderledes – mangfoldigheden gøres til genstand for særlig opmærksomhed eks. via portrætværksteder, barnets bog, barnets hus, dialoger om og visualiseringer af familieformer, religion og forskellige normer og traditioner eller madkultur ved måltidet, italesættelse af individuelle og fælles læreprocesser – vi øver os alle sammen i noget og mestrer noget andet – det kan være de samme ting eller forskellige ting vi øver og hjælper hinanden videre med i inkluderende og forpligtende fællesskaber og samspil med hinanden.</p>

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Strukturelt	Processuelt
	<p>I alle børnehuse arbejdes med forskellige typer af aktivitetstavler. Aktivitetstavlerne skal understøtte den pædagogiske planlægning ved at visualiserer for børnene hvilke muligheder der er for deltagelse i forskellige fællesskaber – hvor er der rum til leg – børne- eller vokseninitieret, hvilke materialer er tilgængelige for børnene de forskellige dage og hvor er der mulighed for at påvirke og have indflydelse. Tavlerne kan tilbyde en begyndende forståelse af demokratiske processer</p>
<ul style="list-style-type: none"> ● Børns egne udtryk ● Børnenes perspektiv ● Populærkultur - inddrag det der fylder hos børn-samspilstema- den gode samtale ● Materialer - ReMidamaterialer ● Kunstformer ● Skabende og oplevende – produkt og proces 	<p>Det fælles 3. - vi er sammen i skabende praksis – bearbejdede indtryk der kommer til udtryk gennem eks. leg, sang, tegne, male, modellere, fortællinger, digitale medier og lignende æstetiske og kreative processer.</p> <p>Det er børnenes læreprocesser der er i fokus, processer der opstår fra det børnene er optaget af. Motivationen til deltagelse i skabende processer, undersøgelser og afprøvninger hentes i børnenes egne interesser – eks. Pokemon, dinosaurer, Paw Patrol, eller følelser, venskaber, tab/sorg, minder og oplevelser, opdagelser.</p> <p>Vi tilbyder varierede muligheder, metoder og materialer til børnenes skabende processer og forskellige typer af inspirationskilder bl.a. ved at benytte os af de kulturelle tilbud der findes – bibliotek, ReMida, museer, teater, cirkus, kunst i bybilledet o.a. vi betragter, sanser, føler og taler om og omsætter indtryk og oplevelser vha. forskellige udtryksformer</p>

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

<ul style="list-style-type: none"> • Rummet som den 3. pædagog • Ryd lækkert op • Pædagogisk dokumentation • Tilgængelighed-æstetisk læringsmiljø • Æstetiske læreprocesser	<p>Det fysiske og æstetiske miljø inde og ude i børnehuse skal afspejle børnenes interesser og optagethed bl.a. gennem ophængt dokumentation af børnenes processer, produkter og udsagn. Dokumentationen der altid er i børnehøjde kan fungere som inspiration til ny nysgerrighed der fører til nye kreative processer og nye erkendelser og færdigheder. Børnenes oplevelse af at det de lærer og laver, har betydning og gives plads og opmærksomhed, skaber glæde og motivation</p> <p>Rummene børnene bevæger sig i ændres løbende med afsæt i det børnene optages af og skal understøtte børnenes mulighed for fordybelse og fortabelse i varierende fællesskaber og læreprocesser.</p> <p>Vi taler om at rydde lækkert op, der betyder at rum forberedes til leg og aktivitet, fylde rummene op med materialer og inspiration til leg og aktivitet og indrette rummet så det understøtter og indbyder til de fællesskaber og lege, aktiviteter og eksperimenter børnegruppen kalder på.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Forældredeltagelse	<p>Det er sammen med forældrene i dialoger og gennem deres fortællinger om deres barn, deres familie, oplevelser, religion, normer og traditioner at medarbejderne sættes i stand til at folde mangfoldigheden ud i børnefællesskaberne. Ved at inddrage forældrenes store og unikke viden om de enkelte børns interesser, nysgerrighed, ønsker mm. kan vi tilrettelægge børnedage og indrette lege- og læringsrum med afsæt i barnets- og den aktuelle børnegruppes perspektiv</p>

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Vi er opmærksomme på at skabe lege- og læringsmiljøer og børnedage der rummer kultur for- med- og af børn. En indtryksdel og en udtryksdel der rummer muligheder for møder med forskellige typer af fællesskaber og kultur som en skabende og kunstnerisk kraft der stimulerer både sanser og følelser. Vi har vores opmærksomhed på barnet/børnenes perspektiver og mulighed for indflydelse gennem valg og fravalg – demokratiske processer.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Evalueringskultur

Hvad kendetegner dagtilbud nordøst.

Her har vi en begyndende praksis og øver os i at se evalueringskulturen som værende ringen om hele læreplansarbejdet og vores pædagogiske praksis i ord og handling.

Med afsæt i nedenstående sætninger understøtter det vores ønske om at etablere og fastholde en evalueringskultur.

”Evaluering: Udfordring af vaner (og omlægning af praksis) med afsæt i dokumentation”

”Evalueringskultur: En vane, der udfordrer/bearbejder vores vaner.” (Dahler Larsen, 2006)

Loven påkræver at det er ledelsens ansvar, at understøtte en systematisk evalueringskultur. Det gør vi i ledelsesteamet med en bevidsthed om, at være tæt på praksis og være rammesættende og faciliterende i vores faglige ledelse.

Evalueringskulturen i praksis: Evalueringskulturen omkranser arbejdet med den pædagogiske læreplan. Den ses i dagligdagen, hvor faglig ledelse sker i praksis og i de pædagogiske medarbejders indbyrdes kommunikation og refleksion. Det sker i den daglige kontakt med forældrene og i sammenhængen mellem dagtilbud og skole, hvor samarbejdet hele tiden evalueres. Samtidig finder evaluering også sted på møder med forældre og tværprofessionelle samarbejdspartnere i forhold til det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Og i forhold til hele børnegruppen og arbejdet med de pædagogiske læreplaner på stuemøder, månedlige møder og pædagogiske lørdage, i en cirkulær bevægelse hvor faglig ledelse praktiseres som nysgerrig tilpas forstyrrelse.

Konkrete tiltag set i forhold til faglig ledelse og læreplans blomsten;

Årshjulet er rammesættende for hele dagtilbud Nø, tilpasset de enkelte afdelinger.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

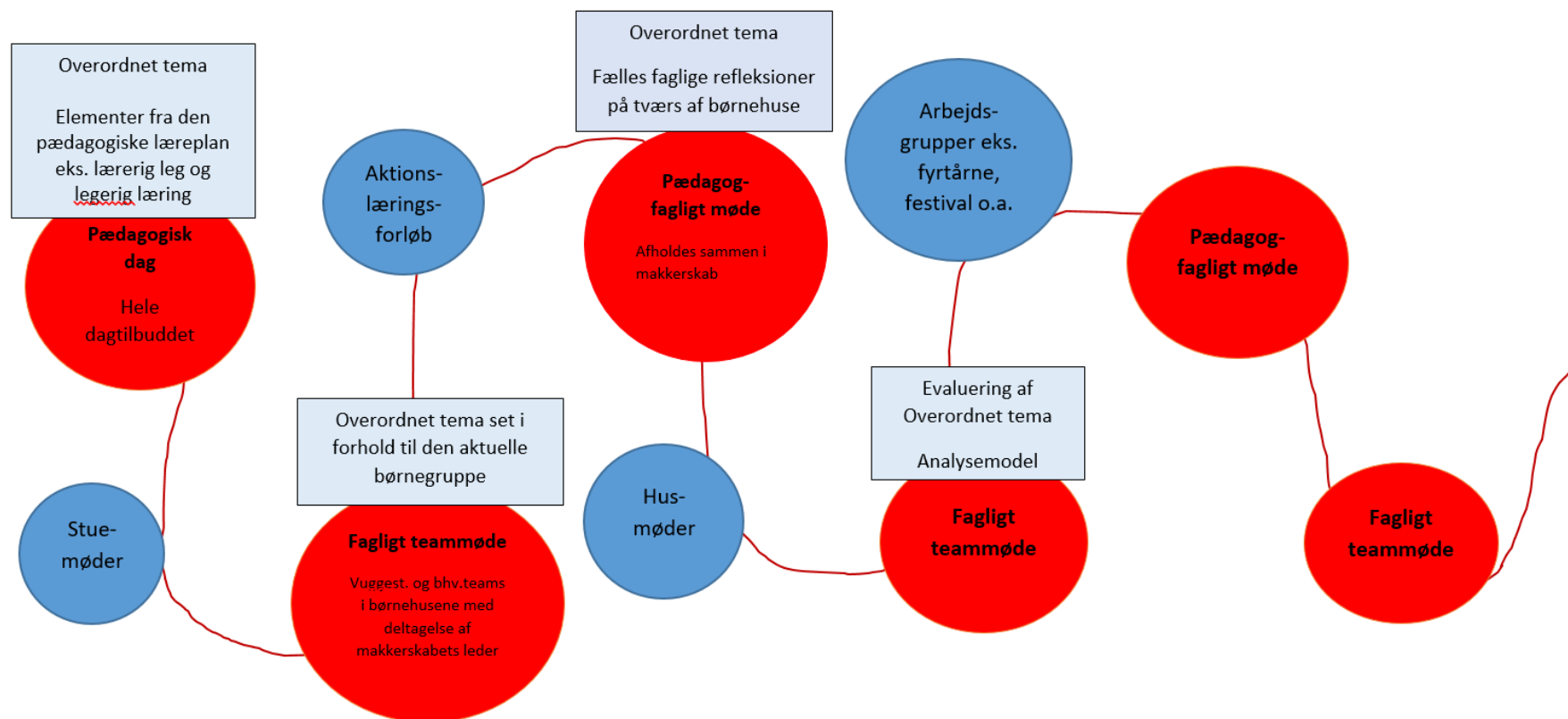
- Mindmap:
Mindmappet tager udgangspunkt i vores overordnede arbejde med læreplanstemaerne og de fælles pædagogiske grundlags elementer.
- Analysemodel/Mikro-kontekster:
I mikro-konteksterne forholder vi os til det pædagogiske læringsmiljø hele dagen.
- Relationelle landskaber:
Her forholder vi os til at "Kvaliteten af interaktionen mellem barn og voksen [er] den mest betydningsfulde enkeltfaktor i daginstitutionen" ved at reflekterer over og kortlægge det enkelte barns relationer med både børn og voksne.
- Baseline:
Med baseline forholder vi os til dagtilbuddets aktuelle pædagogiske ståsted og, hvilken vej vi skal hen ved at tage udgangspunkt i læreplans blomsten, praksisfortællinger fra dagtilbuddets afdelinger og aktuel forskning og evidens.
- Fælles dagsorden i dagtilbuddet:
Vi målretter og systematiserer dagsordner til henholdsvis stuemøder, månedlige pædagogfaglige/faglige team-møder samt pædagogisk lørdag for at sikre at vi i alle afdelinger forholder os til bl.a. de pædagogiske læreplaner.
- Stuemøder:
Her reflekteres over den 'nære' daglige praksis. Stuerne forholder sig til den konkrete aktuelle børnegruppe og arbejdet med at støtte op om dennes trivsel, læring, udvikling og dannelse med udgangspunkt i læreplans blomsten.
- Faglig ledelse: Vi arbejder i makkerskaber, triader og ved at være fysisk deltagende på stuemøder samt på egne og hinandens månedlige møder. På møderne er vi deltagende som tilpasse forstyrrelser ved at stille nysgerrige refleksionsspørgsmål. Her får vi som ledelse viden om hvad der er på spil og i bevægelse i hele afdelingen og på tværs af dagtilbuddet i forhold til kerneopgaven og den pædagogiske læreplan.

En del af den faglige ledelse i dagtilbuddet er at ramme- og retningsætte faglige kontekster hvor dialogiske og refleksive rum er mulige for de pædagogiske medarbejdere. Rum hvor der kan sættes ord på og konkrete handlinger i spil forhold til den aktuelle børnegruppe og her hvor vi skaber en fælles koordineret forståelse af ordene i elementer af eks. den pædagogiske læreplan, aftalemål mm.

Mødestrukturen er bygget op så der er en vekselvirkning mellem præsentation af og begyndende faglige drøftelser af den overordnede ramme for det pædagogiske arbejde, refleksioner på pædagogisk praksis og den aktuelle børnegruppe og aktionslæring og prøvehandling mellem de pædagogisk faglige og faglige teammøder henover året.

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Illustration af mødevirksomhed i Dagtilbud Nordøst

Vi ser det at skabe en evalueringskultur som en kontinuerlig proces der handler om at justere og forfine den praksis der skal være gældende omkring kerneopgaven og udvikle den faglige ledelse der skal understøtte børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse

Pædagogisk læreplan - Dagtilbud Nordøst 2021

Dokumentation:

Vi dokumenterer på flere niveauer: Til børn/forældre/omverden/forvaltning

For at få yderligere fokus på og få et konkret redskab til, at dokumenterer og evaluere, ønsker vi at implementere Karen Reitz læringspile. Pilene er blevet præsenteret for os i forbindelse med de faglige fyrtårns uddannelser, og tager udgangspunkt i de styrkede pædagogiske læreplaner.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Afrapportering af læreplanen sker hvert andet år på et pædagogisk tilsyn i samarbejde mellem forvaltning, dagtilbudsleder, pædagogisk leder, medarbejdere og forældre. Næste afrapportering finder sted i 2021 og kommer yderligere til at tage sit afsæt i Ecers og ITERS observationer.